Bank news

БАНК АХБОРОТНОМАСИ

БАНК ХОДИМЛАРИ, ИШБИЛАРМОНЛАР ВА ТАДБИРКОРЛАР ГАЗЕТАСИ

1995 йил январдан бошлаб нашр этилмоқда № 8 (511) 2006 йил 22 феврал

БАНК ТИЗИМИДА НАВБАТДАГИ АСОСИЙ ВАЗИФАЛАР ВА УСТУВОР ЙЎНАЛИШЛАР

Жорий йилнинг 15 феврал куни Ўзбекистон Республикаси Марказий банкида Марказий банк Бошқарувининг 2005 йилда ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришда банк тизими томонидан амалга оширилган ишлар ва 2006 йилда ушбу соҳада ислоҳотларни чуқурлаштиришнинг устувор йўналишларига бағишланган кенгайтирилган мажлиси бўлиб ўтди.

Мажлисни Ўзбекистон Республикаси Марказий банки Раиси Ф.М.МУЛЛАЖОНОВ бошқарди.

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки Бошқаруви мажлисида жорий йилнинг 10 февралида Вазирлар Маҳкамасининг 2005 йилда мамлакатимизни ижтимоий – иқтисодий ривожлантириш якунлари ва 2006 йилда иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштиришнинг муҳим устувор йўналишларига бағишлаб ўтказилган йиғилишида Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан банк тизимига берилган баҳо, мавжуд бўлган муаммолар ва ушбу соҳада қилиниши лозим бўлган ишлар муҳокама қилинди.

Президентимиз 2005 йил натижаларига баҳо бериб, деярли барча макроиқтисодий кўрсаткичларнинг прогноз параметрлари ва аксарият кўрсаткичларнинг сезиларли даражада ошириб бажарилганлигини алоҳида таъкидлаб ўтди.

Жумладан, ялпи ички маҳсулотнинг реал ўсиши 7,0 фоизни; инфляция даражаси 7,8 фоизни ташкил этди ва Давлат бюджети ялпи ички маҳсулотга нисбатан кутилган 1 фоиз тақчиллик ўрнига 0,1 фоиз профицит билан бажарилди.

Шунингдек, Президентимиз томонидан банк-молия соҳасига ижобий баҳо берилар экан, кейинги йилларда телекоммуникация алоқаси ва молия-банк тизимида хизматларнинг янги турлари тез суръатлар билан ривожланаётгани эътиборга сазовор эканлиги айтиб ўтилди.

Бошқарув шуни қайд этиб ўтдики, 2005 йилда иқтисодиётнинг ривожланишида ва амалга оширилган ислоҳотларнинг самарадорлигини таъминлашда банк тизими томонидан бир қатор чора-тадбирлар амалга оширилиб ижобий натижаларга эришилди.

Тижорат банклари жами активларининг динамикаси (млрд. сўм)

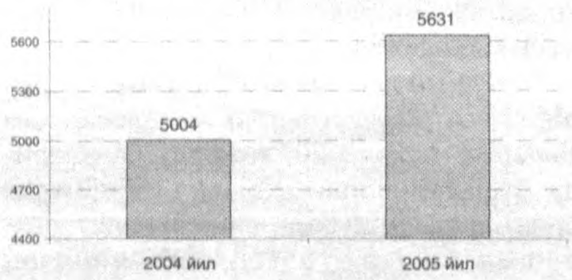

Хусусан, ҳисобот йилида тижорат банкларининг активлари 627 млрд. сўмга ошди ва 5 631 млрд. сўмни ташкил этди.

Берилган жами кредит қолдиқлари 2005 йил давомида 280,5 млрд. сўмга ошиб, 2006 йил 1 январ ҳолатига 3 876 млрд. сўмни ташкил этди.

Тижорат банклари томонидан йил давомида иқтисодиётга берилган кредитлар миқдори эса 2004 йилга нисбатан 58 фоизга ортди. Бунда узоқ муддатга берилган кредитларнинг салмоғи 81 фоизни ташкил қилди.

Президентимиз таъкидлаб ўтганларидек ўтган йилда хусусий секторни кенгайтириш, кичик бизнес, фермер хўжаликлари ва тадбиркорликни жадал ривожлантириш борасида туб бурилишга эришилди.

2005 йилда ушбу соҳани молиялаштириш мақсадида банк тизими томонидан жами 792 млрд. сўм миқдорида кредитлар берилди. Шу жумладан, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларини молиявий қўллаб-қувватлаш учун 420 млрд. сўм ва фермер хўжаликларига жами **372** млрд. сўмлик имтиёзли кредитлар ажратилди ва шунинг ҳисобига жойларда қўшимча 89 500 та ишчи ўринлари ташкил этилди.

Кичик бизнес, хусусий тадбиркорлик ҳамда деҳқон ва фермер хўжаликларини қўллаб-қувватлашга ажратилган кредитлар (млрд. сўм)

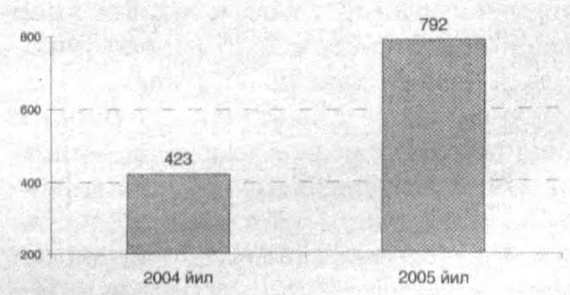

Шунингдек, аҳолига ажратилган микрокредитлар, шу жумладан аҳолига автомобиллар ҳамда узоқ муддат фойланиладиган уй-рўзғор буюмлари сотиб олиш учун, шунингдек, чорвачиликни ривожлантириш соҳасига берилган микрокредитлар ҳажми **2,5** бараварга ошиб, **262** млрд. сўмни ташкил этди.

Банкларнинг капиталлашув даражасини оширишда ҳам муайян ишлар амалга оширилди. Жумладан, тижорат банклари устав капиталларининг энг кам миқдорини 2007 йилнинг **1** январигача **5** млн. ва хусусий банкларда **2,5** млн. - АҚШ доллари эквивалентига етказиш тартиби белгиланди.

Натижада, 2005 йилда республика тижорат банкларининг жами капитали 107 млрд. сўмга ёки 13 фоизга ошиб 931 млрд. сўмни ташкил этди.

Тижорат банкларининг ялпи капитали динамикаси (млрд. сўм)

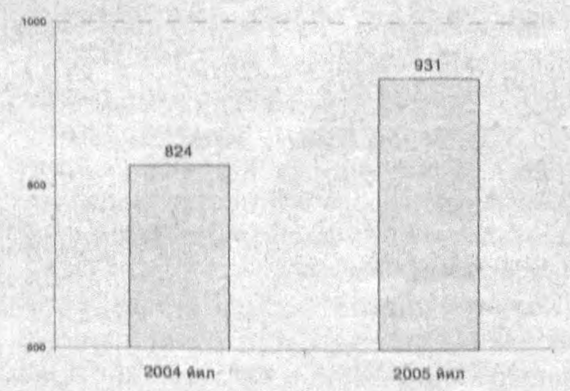

(Давоми 2-бетда).

БУ сонда:

5 ***Нақд пулсиз ҳисоб-китоб тизимининг ривожи: мавжуд ҳолат ва истиқболлар***

6 ***Банкларга андеррайтинг керакми?***

Чет эл валюталарининг сўмга нисбатан курси

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 2006 йил 21 февралдан бошлаб валюта операциялари бўйича бухгалтерия ҳисоби, статистик ва бошқа ҳисоботларни юритиш, шунингдек, божхона ва бошқа мажбурий тўловлари учун хорижий валюталарнинг сўмга нисбатан қуйидаги қийматини белгилади:*)

1 Австралия доллари	888,07
1 Англия фунт стерлинги	2090,05
1 Дания кронаси	192,17
1 БАА дирҳами	326,22
1 АҚШ доллари	1198,15
1 Миср фунти	209,01
1 Исландия кронаси	18,96
1 Канада доллари	1041,78
1 Хитой юани	148,89
1 Қувайт динори	4102,83
1 Россия рубли	42,46
1 Украина гривнаси	237,26
100 Ливан фунти	79,72
1 Малайзия рингити	322,17
1 Норвегия кронаси	177,76
1 Польша злотийси	381,76
1 Сингапур доллари	735,20
1 СДР	1713,94
1 Туркия лираси	908,03
1 Швеция кронаси	153,07
1 Швейцария франки	917,00
1 ЕВРО	1433,23
10 Жанубий Корея вони	12,39
10 Япония иенаси	101,44

*) Валюта қийматини белгилаш чоғида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки мазкур валюталарни ушбу қиймётда сотиш

БАНКЛАР УЧУН ИНВЕСТИЦИЯВИЙ ЕЧИМЛАР

Шу йил 16 февралда Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки ва Ўзбекистон банклари ассоциациясида Россиянинг "Система" МЧЖ компанияси дастурий маҳсулотларининг тақдимоти бўлиб ўтди. "Система" компанияси Банк тизимлари департаменти директорининг ўринбосари Игор Николаевич ГРЕЧКО мамлакатимизга ташрифидан кўзлаган мақсадлари ва ташриф натижалари ҳақида сўзлаб берди.

- Ўтган йилнинг декабр ойида биз "DUET" тўлов тизимига хизмат кўрсатиш ҳақида ЎзР ТИФ Миллий банки билан битим имзолаган эдик. Ҳозир ушбу тизимнинг ЎзР ТИФ МБ банкоматларида ўрнатилган вариантларини мукаммаллаштириш устида иш олиб бораяпмиз. Шу билан бирга биз Ўзбекистон банк тизими мутахассисларини янги дастурий маҳсулотлар бўлмиш банкда ўзига ўзи хизмат кўрсатиш терминалларини мониторинг қилиш ва бошқариш тизими "ProView" ва коммунал тўловларни қабул қилиш тизими «ProSet» билан таништиришга қарор қилдик.

"Система" компаниясининг стратегияси иқтисодиётда пул муомаласининг транзакция чиқимларини қисқартириш имконини берадиган ускуна ва технологияларни яратиш ва бозорга олиб чиқишга қаратилган. "Система" Россия банкларига эквайринг бизнесни муваффақиятли олиб бориш, касса ишини ташкил қилиш, чакана хизматларни ривожлантириш учун зарур ускуналар билан жиҳозлаш, дастурий таъминот ва сервис хизмати билан таъминлаш бўйича комплекс ечимлар таклиф қилади.

Ўзбекистон банклари ассоциацияси Бош директори С. Абдуллаев тижорат банкларининг масъул мутахассислари билан учрашувда хабар қилганидек, ўтган йил охирида Ўзбекистон Банклараро тўлов тизими «ЎЗКАРТ» билан Россия тўлов тизими «СБЕРКАРТ» ўртасида ҳамкорлик қилиш нияти ҳақида Битим имзоланди. Ушбу Битимдан кўзда тутилган мақсад «ЎЗКАРТ» БТТ билан «СБЕРКАРТ» РТТ карталарига ўзаро хизмат кўрсатишдан иборат. «ЎЗКАРТ» ва «СБЕРКАРТ» тизимларини интеграциялаш борасида биргаликда самарали иш олиб бориш учун ЎзБА, ЎзР ТИФ Миллий банки ва Ягона умумреспублика процессинг маркази вакиллари иштирокида ишчи гуруҳ тузилди.

Лола АБДУАЗИМОВА.

АҚШ доллари ва евронинг ваколатли банклар томонидан айирбошлаш шохобчаларида 2006 йил 21 феврал ҳолатига ўзбек сўмига нисбатан жорий этилган курси

Банк номи	АҚШ доллари		Евро	
	Харид	Сотиш	Харид	Сотиш
ЎзР ТИФ МБ	1207,00	1213,00	1434,00	1454,00
"Асака" банки	1208,00	1213,00	1434,00	1450,00
"Ўзсаноаткурилишбанк"и	1208,00	1213,00	1435,00	1456,00
"Пахта Банк"	1210,00	1213,00	1447,00	1451,00
"Халқ банк"и	1211,00	1213,00	1434,00	1450,00
"Ипотекабанк"	1210,00	1213,00	1435,00	1445,00
АБН АМРО банк МБ Ўзбекистон А.Ж.	1205,00	1210,00	1433,00	1445,00
"ЎзДЭУбанк"	1203,00	1213,00	1446,00	1456,00
"Ўзприватбанк"	1208,00	1210,00	1434,00	1444,00
"Ғаллабанк"	1208,00	1213,00	1434,00	1452,00
"Трастбанк" АББ	1211,00	1213,00	1448,00	1451,00
"Алп Жамол банк"	1208,00	1213,00	1446,00	1451,00
"Алоқабанк"	1210,00	1213,00	1435,00	1456,50
"Ў-Т банк"	1211,00	1213,00	1434,00	1451,00
"Туронбанк"	1209,00	1212,00	1440,00	1450,00
"Равнақбанк"	1208,00	1210,00	1440,00	1460,00
"Савдогарбанк"	1208,00	1213,00	1435,00	1445,00
"Ипак йўли" банки	1208,00	1213,00	1445,01	1450,99
"Тадбиркорбанк"	1210,00	1212,00	1447,00	1450,00
"Туркистон" банк	1211,00	1213,00	1450,00	1453,00
"Даврбанк"	1207,00	1210,00	1445,00	1460,00
"Кредит-Стандарт" банки	1200,00	1210,00	1433,50	1450,00
"Капитал банк"	1211,00	1213,00	1433,30	1455,00
"Содерат банк"	1208,00	1212,00	1434,00	1454,00
"Ҳамкор" банк	1211,00	1213,00	1434,00	1454,00
"Универсалбанк"	1209,00	1213,00	1446,00	1450,00
"Парвинабанк"	1208,00	1210,00	1437,00	1447,00

БАНК ТИЗИМИДА НАВБАТДАГИ АСОСИЙ ВАЗИФАЛАР ВА УСТУВОР ЙЎНАЛИШЛАР

(Давоми. Боши 1-бетда).

Банкларнинг хусусийлаштириш жараёнларидаги иштирокини янада кенгайтириш мақсадида уларга қимматли қоғозларнинг бирламчи бозорида қатнашишларига ҳамда хусусийлаштирилаётган корхоналар акцияларининг **50** фоизигача миқдорини сотиб олишларига рухсат берилди.

Натижада, банкларнинг корхоналар акцияларига қилган инвестициялари жорий йилнинг 1 январига келиб **104** млрд. сўмга етди ёки ўтган йил бошига нисбатан **2,1** мартага ошди.

Шунингдек, ўтган 2005 йилда аҳоли ва корхоналарнинг бўш пул маблағларини банк депозитларига жалб қилиш ва нақд пулларнинг банкдан ташқари айланмасини қисқартириш бўйича ҳам муайян ишлар амалга оширилди.

Хусусан, аҳолининг бўш пул маблағларини банк омонатларига жалб қилишда тижорат банкларига солиқ имтиёзларининг берилиши, банклардаги омонатларнинг қонун асосида кафолатланганлиги ва сир тутилиши натижасида аҳолининг бўш пул маблағларини банк омонатларига жалб қилиш охирги уч йилда беш бараварга ўсиб, **450** млрд. сўмга етди.

Шунингдек, аҳолининг бўш пул маблағларини банк акциялари ва қимматли қоғозларга жалб қилиш ишлари давом эттирилди ва унинг миқдори **22** млрд. сўмдан ортди.

Аҳоли омонатлари қолдиғи (млрд. сўм)

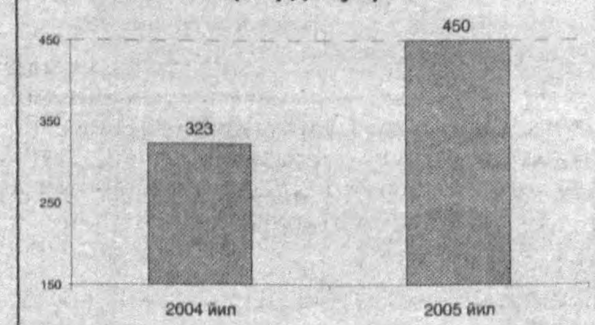

Президентимиз таъкидлаб ўтганларидек, нақд пул олишдаги чекловларнинг бекор қилиниши ва бу борадаги талабларга банклар томонидан қатъий риоя этилиши, нақд пул тушумининг ўз вақтида ва тўлиқ топширилиши устидан назоратнинг кучайтирилиши банк-кредит тизимини либераллаштиришда муҳим қадам бўлди.

Дарҳақиқат, нақд пул муомаласини тартибга солишнинг маъмурий усулларидан бозор иқтисодиёти усулларига ўтилиши ва бозор муносабатларига хос бўлган замонавий воситаларнинг жорий этилиши натижасида аҳолининг банкларга бўлган ишончи янада ортди.

Хусусан, 2005 йилнинг сентябр-декабр ойларида банк кассаларига тушган ўртача ойлик нақд пул тушумлари олдинги ойларга нисбатан **52** фоизга, савдо ва пуллик хизмат кўрсатиш бўйича **48** фоизга ортди.

Мисол учун, агар касса режалари ўрнатилган даврда, жумладан 1996-2002 йиллар мобайнида нақд пулларнинг банк кассаларига қайтиши **80-93** фоиз оралиғида бўлган бўлса, бу кўрсаткич 2005 йилда **96,3** фоизни ташкил этди.

Шунингдек, Президентимиз нақд пулсиз ҳисоб-китобларнинг илғор шакли бўлган пластик карточкаларнинг амалиётда кенг жорий этилиши натижасида ўтган йилда бундай карточкаларнинг умумий сони беш баробарга ошганлигини муҳим ютуқ сифатида таъкидлаб ўтдилар. Бундан ташқари, ўрнатилган терминаллар сони **11** мингтани ташкил этганлиги ва улар орқали амалга оширилган транзакциялар **143** млрд. сўмни ташкил қилганлигини ҳам айтиб ўтиш лозим.

Ўтган йилда аҳоли, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектлари, деҳқон ва фермер хўжаликларига банк хизматларидан фойдаланишда қўшимча қулайликлар яратиш мақсадида **320** та мини-банк ва **715** та махсус жамғарма кассалари ташкил этилганлиги ҳамда "Банк-Мижоз" дастури орқали хизмат кўрсатилаётган мижозлар сони **2627** тага етганлигини ижобий натижалар қаторига киритиш мумкин.

Шу билан бирга Президентимиз Вазирлар Маҳкамасида 2005 йил якунларига бағишлаб ўтказилган мажлисда банк тизимида эришилган ижобий ютуқлар билан бир қаторда йўл қўйилган камчиликларга алоҳида тўхталиб ўтдилар.

Жумладан, бугунги кунда банклар фаолияти бизнес ва фермерлик ҳамда хусусий тадбиркорлик вакилларининг жиддий эътирозига сабаб бўлаётганлиги, банкларнинг капиталлашуви ва молиявий барқарорлигини ошириш мақсадида аҳолининг бўш пул маблағларини жалб қилиш борасидаги ишлар етарли даражада эмаслиги таъкидлаб ўтилди.

Шунингдек, Президентимиз бугунги кунда тижорат банклари томонидан мижозларнинг нақд пуллари ҳеч қандай қийинчиликларсиз тўлиғича берилиши, банкдан ташқари нақд пул айланмасининг кескин қисқартирилиши ва пул муомаласини мустаҳкамлаш бугунги кунда энг муҳим масалалардан бири бўлиши кераклигини алоҳида кўрсатиб ўтдилар.

Марказий банк Бошқаруви 2005 йил давомида банк тизимида амалга оширилган айрим ишларнинг талаб даражасида эмаслиги ва йўл қўйилган хато ва камчиликларни батафсил муҳокама қилди.

Жумладан:

1. Ўтган даврмобайнида ўтказилган таҳлил натижалари шуни кўрсатмоқдаки, кўпчилик тижорат банк раҳбарлари ҳамда Марказий банкнинг ҳудудий Бош бошқармалари бошлиқлари бюджет ва бошқа хўжалик ҳисобидаги корхона, ташкилотлар ходимлари иш ҳақлари ҳамда ижтимоий нафақа, пенсия ва стипендиялар ўз вақтида бериб борилиши масаласига ҳали ҳам жиддий эътибор бермаяптилар.

Энг ачинарли томони, кўпчилик банк раҳбарлари ҳанузгача эски тушунча билан иш кўриб, бу соҳада амалга оширилаётган ислоҳотларни, айниқса, Юртбошимиз томонидан банк тизими олдига қўйилган вазифаларни бажарилиши қанчалик долзарб эканлигини тўлиқ англаб етмаяптилар.

2. Банк тизими олдида турган муҳим масалалардан яна бири банк тизимида ислоҳотларни янада такомиллаштириш ва банк фаолиятини ривожлантиришдан иборатдир.

Шу ўринда, Вазирлар Маҳкамасида 2005 йил якунларига бағишлаб ўтказилган йиғилишда муҳтарам Президентимиз тижорат банклари раҳбарлари ва мутахассислари нафақат кредитларни беришда, балки унинг таъминоти ва тўлиқ қайтарилишига шахсан масъул ва жавобгардир, деган фикрларининг нақадар долзарблиги мажлис қатнашчиларига етказилди ва банк тизимидаги барча ходимлар ушбу ишларни амалга оширишда масъуллиги таъкидланди.

Бироқ, айрим тижорат банкларидаги бугунги кунда кредитларни қайтариш бўйича олиб борилаётган ишларини қониқарли деб бўлмайди.

Масалан, мавжуд муаммоли кредитлар асосан инвестицион лойиҳаларни молиялаштириш учун ажратилган кредитлар ҳиссасига тўғри келиб, улар яхши таҳлил ва экспертиза қилинмасдан берилиши натижасида юзага келган.

3. Шунингдек, банкларнинг капиталлашув даражасини ошириш борасида тижорат банклари томонидан олиб борилаётган ишлар, айниқса, уларнинг ўз маблағларини кўпайтириш борасида амалга ошираётган тадбирлари ижобий бўлса-да, айрим банклар бу борада ўз имкониятларини тўлиқ ишга солмаётганлиги таъкидлаб ўтилди. Хусусан банк капиталини ошириш бўйича Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки, Асакабанк, Ипотекабанк ва Алоқабанклар томонидан амалга оширилган ишлар паст даражада бўлиб, уларда иқтисодиётдаги бўш пул маблағларини банк устав капиталига йўналтириш ҳамда банкда барқарор ресурс базасини шакллантириш бўйича етарли ишлар олиб борилмаган.

4. Кичик бизнесни ривожлантиришни қўллаб қувватлаш, хусусий тармоқни жадал ривожлантириш ва қишлоқ жойларда микрокредитлаш борасида банклар томонидан олиб борилаётган ишлар ҳали етарли даражада эмаслигига Бошқарув ўз эътиборини қаратди.

Хусусан, банклар томонидан берилаётган умумий микрокредитларнинг 82 фоизи автомашиналар сотиб олиш учун ажратилган кредитлар ҳиссасига тўғри келиб, бошқа йўналишларга (уй-жой қуришга ёки сотиб олишга, хўжалик моллари, уй-рўзғор буюмлари, маиший техника жиҳозлари ва мебеллар сотиб олишга) ажратилган кредитлар миқдори анча пастлиги ушбу соҳадаги ишларнинг етарли даражада эмаслигидан далолат қилиши бошқарув томонидан таъкидлаб ўтилди.

Шуни ҳисобга олиб, жорий йилда бу соҳада олиб борилаётган ишларни янада жадаллаштириш ва соҳага ажратилган кредитлар миқдорини 2 бараварга ошириш чораларини кўриш лозим бўлади.

5. Шунингдек, мажлис давомида кадрлар сиёсати билан боғлиқ масалалар ҳам танқидий баҳоланиб, тижорат банкларида бўш ўринларни малакали ходимлар билан тўлдириш, банк филиалларига раҳбар ва бош бухгалтерларни танлаш, уларни тайёрлаш ва бўш ўринларни бутлаш бўйича олиб борилаётган ишлар талаб даржасида эмаслигига тўхталиб ўтилди.

Банк тизимида йўл қўйилган камчиликлар ва уларни бартараф этиш юзасидан Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки Бошқаруви раиси С.Б.Раҳимов, «Ўзсаноатқурилишбанк» Бошқаруви раиси Қ.Қ.Рустамов, «Пахта Банк» Бошқаруви раиси А.Ж.Боймуродов, «Халқ банки» Бошқаруви раиси М.Р.Жумагалдиев, «Асакабанк» Бошқаруви раиси Ш.Ж.Жўраев, «Ипотека-банк» Бошқаруви раиси Р.Қ.Шораҳбаров, «Ғаллабанк» Бошқаруви раиси Ш.М.Тошмуродов, «Тадбиркорбанк» Бошқаруви раиси К.Т.Турсунов, «Савдогарбанк» Бошқаруви раиси С.М.Мансуров, «Алоқабанк» Бошқаруви раиси К.Н.Ирисбекова, шунингдек, Марказий банкнинг Андижон вилояти Бош бошқармаси бошлиғи У.М.Мустафоев, Марказий банкнинг Бухоро вилояти Бош бошқармаси бошлиғи М.Р.Абдуллаев, Марказий банкнинг Қашқадарё вилояти Бош бошқармаси бошлиғи Б.Ҳ.Мирзаев, Марказий банкнинг Қорақалпоғистон Республикаси Бош бошқармаси бошлиғи А.Абилов, Марказий банкнинг Жиззах вилояти Бош бошқармаси бошлиғи К.Қ.Сарбоев, Марказий банкнинг Наманган вилояти Бош бошқармаси бошлиғи С.М.Файзиев, Марказий банкнинг Самарқанд вилояти Бош бошқармаси бошлиғи А.Н.Абдуллаев, Марказий банкнинг Сурхондарё вилояти Бош бошқармаси бошлиғи А.Ҳамидов, Марказий банкнинг Сирдарё вилояти Бош бошқармаси бошлиғи Н.С.Камолов, Марказий банкнинг Фарғона вилояти Бош бошқармаси бошлиғи С.С.Усмонов, Марказий банкнинг Хоразм вилояти Бош бошқармаси бошлиғи Э.И.Бобожонов, Марказий банкнинг Навоий вилояти Бош бошқармаси бошлиғи Б.М.Муллахонов, Марказий банкнинг Тошкент вилояти Бош бошқармаси бошлиғи М.А.Қосимов ва Марказий банкнинг Тошкент шаҳар Бош бошқармаси бошлиғи Ш.И.Сагдиевларнинг ҳисоботлари тингланди.

Юқорида кўрсатиб ўтилган камчиликларни бартараф этиш мақсадида Марказий банк Бошқаруви томонидан 2006 йилда банк тизимида ислоҳотларни амалга ошириш бўйича қуйидаги устувор йўналишлар белгилаб олинди.

Биринчидан, Марказий банк олдида турган асосий устувор вазифа - миллий валюта барқарорлигини таъминлашга йўналтирилган монетар сиёсатни давом эттирган ҳолда, пул агрегатларини бошқаришнинг замонавий бозор воситаларидан кенг фойдаланиб борилади.

Иккинчидан, пул муомаласини мустаҳкамлаш, нақд пулларнинг банкдан ташқари айланмасини кескин қисқартириш, нақд ва нақд бўлмаган пул муомаласини тўлиқ унификация қилиш ҳисобига аҳоли ва хўжалик субъектларининг банк тизимига бўлган ишончини янада мустаҳкамлаш мақсадида ўз мижозларининг депозит ҳисобрақамларидаги мавжуд маблағлар доирасида нақд пул билан ҳеч қандай чекловларсиз берилишини таъминлаш учун барча куч ва имкониятлар сафарбар этилади.

Учинчидан, банкларнинг капиталлашув ва молиявий барқарорлигини ошириш, уларнинг ресурс базасини кўпайтириш мақсадида аҳоли ва хўжалик субъектларининг бўш пул маблағларини банклардаги муддатли омонатларга жалб қилиш бўйича аниқ чора-тадбирлар кўриб борилади.

Тўртинчидан, пул муомаласини мустаҳкамлаш, нақд пулсиз ҳисоб-китоблар тизимини янада такомиллаштириш мақсадида чакана савдо ва хизмат кўрсатиш соҳасида терминаллар орқали пластик карточкалар билан ҳисоб-китоблар амалга оширилиши кенг жорий этилади.

Бешинчидан, "Микромолиялаш тўғрисида"ги қонун қабул қилиниши билан кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларига микрокредитлаш ва микролизинг бўйича турли хизматлар кўрсатиш учун янги ихтисослашган банк ташкил этилади ва у орқали имтиёзли кредитлар бериб борилиши йўлга қўйилади.

Олтинчидан, Кичик бизнес, фермер ва деҳқон хўжаликларини ривожлантиришга қаратилган ишларни изчил давом эттириш ва ушбу соҳада микрокредитлаш ҳамда микролизинг механизмлари ва ҳажмини кенг ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилади.

Еттинчидан, маҳаллий ишлаб чиқаришни ривожлантириш ва аҳолининг турмуш даражасини янада яхшилаш мақсадида тижорат банклари томонидан нафақат енгил автомобил харид қилишни кредитлашга, балки республикамизда ишлаб чиқарилган узоқ муддатга фойдаланиладиган мебел, телевизор, холодильник, кир ювиш машиналари ва бошқа электрониктехникаларни харид қилиш учун микрокредитлар бериш кенг амалиётга татбиқ этиб борилади.

Саккизинчидан, экспортни ҳар томонлама рағбатлантириш ва валюта захираларини тежаш, улардан оқилона ва самарали фойдаланиш мақсадида валюта захиралари, биринчи навбатда, ишлаб чиқаришни техник қайта жиҳозлашга, янгилаш ҳамда модернизация қилишга ва шу асосда корхоналарнинг экспорт салоҳиятини юксалтиришга йўналтирилади.

2005 йил якунлари бўйича банк тизимида йўл қўйилган камчиликларни бартараф этиш ҳамда ушбу соҳадаги 2006 йил учун белгиланган устувор вазифаларни бекаму кўст бажарилишини таъминлаш мақсадида Марказий банк Бошқарув қарори қабул қилинди ва барча тижорат банкларига тегишли кўрсатмалар берилди.

Материал Ўзбекистон Республикаси Марказий банки Монетар сиёсат ва иқтисодий таҳлил департаменти томонидан тайёрланган.

Шундай қилиб, давлат активларини бошқариш чет эллик инвесторларни жалб этишнинг яна бир жуда муҳим шаклидир (ҳозирги вақтда республикада 50 дан ортиқ бошқарувчи компания ишлаб турибди).

2005 йилда якка лойиҳалар бўйича 10 та корхона акциялари сотилди. Булар орасида "Оҳангаронцемент" ОАЖ, Самарқанд чой қадоқлаш фабрикасининг мулкий мажмуаси, "Ўзбекнефтгаз" МХКнинг Шеге майдончасидаги қудуқлари, "Карбонат" ОАЖ (Фарғона), "Бекободцемент" ОАЖ, "Бухорогипс", "Самарқанд лифтсозлик заводи", "Тожметалл" бор.

И. Яковлев анжуманда қилган маърузасида ДМҚ ўз ишида дуч келаётган муаммолар устида ҳам тўхталиб ўтди. Чунончи, халқаро қоидаларга мувофиқ, якка лойиҳалар бўйича хусусийлаштириш чоғида чет эллик инвестор легаллаштирилган ҳужжатларни (аудит қилинган молиявий ҳисоботларни) тақдим этиши керак, аммо бундан бош тортиш ҳоллари ҳам юз бериб туради. Савдо операцияларига қўйиладиган талаблар унчалик қаттиқ бўлмаган биржа савдоларида инвестор акцияларнинг 15 фоизидан кўпроғини сотиб оладиган бўлса, ўзининг манфаатдорлигини оммавий ахборот воситалари орқали олдиндан маълум қилиши керак. Бу масалада ҳам ДМҚ инвесторлар билдиришномани эълон қилишни хоҳламаслиги ҳолатларига дуч келмоқда.

Акциялар пакетининг 35 фоизидан кўпроғи сотиб олинадиган бўлса, монополияга қарши қўмитанинг розилиги талаб қилинади. Амалда буни рад этиш ёки нохолис кўриб чиқиш ҳоллари юз берган эмас. Шундай экан, инвесторлар белгиланган қоидаларга ва шартномаларнинг шартларига тушунган ҳолда ёндашишлари керак.

Ўзбекистон Республикаси Савдо-саноат палатаси раисининг ўринбосари Н. Қосимов айтганидек, чет эл инвестицияларини жалб этиш ва экспортни ривожлантириш комиссиясининг доимий мажлисларида бевосита чет эл инвестициялари кириб келишига тўсқинлик қилаётган муаммолар муҳокама қилинмоқда, чет эллик шериклар билан амалий алоқаларни кенгайтириш, бу соҳадаги қонун ҳужжатларини такомиллаштириш юзасидан қўшма таклифлар ишлаб чиқилмоқда. Комиссия иштирокчилари аниқлаган доимий муаммолар орасида қуйидагилар кўрсатиб ўтилди:

- "Чет эл инвестициялари тўғрисида" ва "Чет эллик инвесторлар ҳуқуқларининг кафолатлари ва уларни ҳимоя қилиш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қонунларнинг моддаларида чет эл инвестицияларига доир тушунча ва талқинлар аниқ белгилаб қўйилмаган;

- бевосита чет эл инвестициялари учун белгилаб қўйилган устав жамғармаси минимал миқдорининг юқорилиги;

- божхона имтиёзларини бериш чоғида фойдаланиладиган "технология ускунаси" атамасига аниқ таъриф берилмаганлиги;

- мамлакатга кириш учун визанинг амал қилиш муддати чекланганлиги ҳамда визалар узоқ муддат давомида кўриб чиқилиши;

- ишлаб чиқариш эҳтиёжлари учун хом ашё олиб кириш вақтидаги божхона тўловларининг юқорилиги;

- чет эллик инвесторлар ўзбекистонлик шериклари билан ўзаро ҳисоб-китоб қилиш чоғида вужудга келадиган қийинчиликлар ва бошқалар.

Н. Қосимов айтишича, Савдо-саноат палатаси май ойининг охирида Миллий бизнес-анжуман – энг юқори давлат идораларининг вакиллари билан бевосита мулоқот ташкил этишни режалаштирмоқда. Бу анжуманда республикада инвестиция муҳитини яхшилаш ҳамда бевосита чет эл инвестициялари кўламини кенгайтириш юзасидан аниқ таклифлар кўриб чиқилади.

Лола АБДУАЗИМОВА.

ри фақат заёмнинг кафолатланган тарзда тез жойлаштирилишидангина иборат эмас, балки синдикат ёрдамида жойлаштириладиган облигация нашрининг муваффақияти қоғозларни сотиш йўлларининг кўплиги билан ҳам белгиланади. Андеррайтерлар синдикати эмитент ва унинг облигациялари тўғрисидаги ахборот инвесторлар орасида мумкин қадар кенгроқ тарқалишини таъминлаб, шу тариқа бўлажак ва реал харидорлар сонини анча кўпайтиради. Инвесторлар доираси қанча кенг бўлса, облигацияларнинг ликвидлиги шунча юқори ва шунга мувофиқ, заёмнинг инвесторлар учун жозибадорлиги шунча кучли бўладики, бу ҳол охир-оқибатда, эмитент учун қарз баҳоси пасайишига олиб келади.

Банкларнинг фонд бозоридаги фаолиятини янада кучайтириш мақсадида 2005 йилда янги тузилма – Банклараро савдо тизими ташкил этилди ва савдоларни ташкил этувчи янги тузилманинг фаолият механизми соддалаштирилди. Эндиликда, сотиш имконияти берилганида инвестиция воситачисидан лицензия сўралмайди ва пул маблағларини олдиндан депонентга қўйиш талаб қилинмайди. Шунингдек, савдода трейдерлар ўз иш жойларидан туриб иштирок этадилар, бутун ахборот электрон усулда узатилади, эмитентлар ўз қимматли қоғозларини мустақил сотиш ва сотиб олиш имконига эга бўладилар, битим бўйича ҳисоб-китоблар битим тузилган кунда амалга оширилади, савдолар ва тузилаётган битимлар ҳақидаги ахборот зудлик билан ошкор қилинади ва тарифлар битим ҳажмига боғлиқ бўлмайди. Банклараро савдо тизими корпоратив облигацияларни бир нечта савдо сессияси давомида ва минимал харажатлар билан бирламчи жойлаштириш имконини беради.

Ҳозир қимматли қоғозлар бозорини банклар иштирокисиз тасаввур қилиб бўлмайди. 2005 йил якунлари бўйича Қимматли қоғозлар бозорининг фаолиятини мувофиқлаштириш ва назорат қилиш маркази "Энг яхши андеррайтер" номинациясида "Капиталбанк"ни ғолиб деб топди. Яқин келажакда ҳам банклар молия бозорининг ривожланишида аввалгидек асосий рол ўйнайдилар. Ўз навбатида, фонд бозорининг жўшқин ривожи инвесторларни ҳам, бўлажак эмитентларни ҳам тобора кўпроқ жалб этмоқда. Тижорат банкларида ҳам андеррайтинг хизматлари кўрсатишга қизиқиш кучаяди.

Инновациялар бўлими томонидан тайёрланди.

«ПАХТА БАНК»НИНГ ФОНД БОЗОРИДАГИ ФАОЛИЯТИ

Банк капиталининг етарлилигини таъминлаш, жалб қилинган маблағлар ҳисобига унинг ресурс базасини ошириш асосан қимматли қоғозлар операциялари орқали амалга оширилади. Республикамиздаги йирик банклардан бири бўлган акциядорлик-тижорат «Пахта Банк» мазкур маблағларни иқтисодиётнинг реал секторига инвестиция қилиш, янги банк хизмат турларини жорий қилиш орқали даромадлилигини ошириб келмоқда. Банк акциядорларининг 2005 йил 2 апрелдаги 2004 йил якунига бағишланган йиллик Умумий ҳисобот йиғилишида «Пахта Банк» устав капитали 13 млрд. 500 млн. сўм деб эълон қилинган эди. Унинг 500 млн. сўмига банк 10-эмиссия акцияларини муомалага чиқарди ва 2005 йил давомида уларни тўлиқ жойлаштирди. Банкнинг ҳисобот йилидаги тўланган устав капитали 13 млрд. сўмни ташкил қилди.

Маълумки, «Пахта Банк» акциялари «Тошкент» республика фонд биржасининг «А» тоифадаги расмий листингига киритилган эди. Унга кўра, энг ишончли акциядорлик банк деб топилган «Пахта Банк» 2005 йил давомида мазкур фонд биржасининг иккиламчи савдоларида 30 млн. 200 минг сўмлик банк акциялари юзасидан олди-сотди операцияларини амалга оширди.

Банк томонидан 2005 йил 11 декабрда 1 млрд. сўмлик янги эмиссия депозит сертификатлари муомалага чиқарилиб, 2005 йил 31 декабр ҳолатига 595 млн. 700 минг сўмлик сертификатлар юридик шахслар ўртасида жойлаштирилди. Ўтган йил давомида банк ўз инвестиция сиёсатини активлар сифатини яхшилаш, уларнинг мақбул даражада хавф-хатардан холилиги ва ликвидлигини таъминлаш, инвестициялар портфелини самарали бошқариш ҳамда банкнинг потенциал даромадларини ошириш тамойили асосида юритди. Шунингдек, Давлат қисқа муддатли облигациялари (ДҚМО) бозорида бирламчи дилер сифатида ҳам фаол иштирок этиб келди.

Бундан ташқари, Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлигининг муомала муддати бир ярим йил, даромадлилиги йиллик 13 фоизли давлат ўрта муддатли облигацияларига Хоразм ва Тошкент вилояти ҳамда банк операция бошқармалари томонидан жами 478 млн. сўмлик қўйилмалар амалга оширилди. 2005 йил 31 декабр ҳолатига ушбу қимматли қоғозлардан жами 57 млн. 800 минг сўмлик даромад олинди. Бугунги кунда мазкур вазирлик томонидан ДҚМО бўйича белгиланган фоиз ставкалари йиллик 11-12 фоизни ташкил этмоқда. Давлат ўрта муддатли хазина мажбуриятларининг даромадлилиги эса, йиллик 13 фоизни ташкил этади. Корпоратив облигацияларнинг юқори ликвидлилигини ҳисобга олиб, банк 2005 йилнинг январ ойида «COSCOM» корхонасининг муомала муддати 3 йил бўлган йиллик 24 фоизли корпоратив облигацияларига 15 млн. сўмлик маблағини йўналтирди. Ҳозирги кунда ушбу облигациялардан 3 млн. 600 минг сўмлик даромад олинди. Шунингдек, банк 2005 йил июн ойида «Office Trading» масъулияти чекланган жамият томонидан 3 йилга муомалага чиқарилган йиллик 23 фоизли корпоратив облигациялар (45 млн. сўмлик) дан 6 млн. 200 минг сўмлик фойда кўрди. «Марвел Джус Ко» корхонасига йўналтирилган 600 млн. сўмлик облигациялардан олинган даромад 156 млн. сўмни ташкил этмоқда.

«Пахта Банк» ўз мижозлари ва акциядорларига янги банк хизматларини кўрсатиш орқали банк даромадлилигини ошириб келмоқда. Жумладан, банкнинг шўъба корхонаси «PAXTA SERVIS» депозитарийси фаолияти кўламини кенгайтириш ва ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратди. Ҳозирда «PAXTA-SERVIS» депозитарийсида 55 та эмитентнинг 17 млрд. сўмлик қимматли қоғозлари сақланади ҳамда 78 мингдан ортиқ депонентга хизмат кўрсатади.

«Пахта Банк»нинг вилоятлардаги акциядорларига биржадан ташқари ташкиллаштирилган қимматли қоғозлар бозорида олди-сотди битимларни жойларда ўтказиш имкони яратилди. Эндиликда банк қўшимча даромад олиш мақсадида «Элсис савдо» биржадан ташқари электрон савдоларни ўтказиш тизимини ўз филиалларига ҳам татбиқ қилди.

«Пахта Банк»нинг инвестиция сиёсатини кескин такомиллаштириш ҳамда банк даромадлилигини ва устав капиталини кучайтириш мақсадида 2006 йилда банкнинг қимматли қоғозлар бозоридаги фаолиятини қуйидаги режалар асосида ривожлантириш кўзда тутилган: банкнинг 11-эмиссия акцияларини муомалага чиқариш ва 2006 йил давомида тўлиқ жойлаштириш орқали 13 млрд. 500 млн сўмлик эълон қилинган устав капиталини шакллантириш; 1 млрд. сўмлик депозит сертификатларни мазкур йил давомида тўлиқ жойлаштириш орқали банкка қўшимча ресурсларни жалб қилиш, «Пахта Банк» қимматли қоғозлар портфелини уларнинг турлари бўйича ликвидлилиги ва даромадлилигини ҳисобга олган ҳолда диверсифакациясини амалга ошириш, банк 001-брокерлик идорасининг фаолиятини ривожлантириш, қимматли қоғозлар бозорида брокерлик фаолиятини амалга ошириш орқали банкка қўшимча даромад келтириш. Шунингдек, «PAXTA-SERVIS» депозитарийсида реестр юритиш ва депозитар хизматларни кўрсатиш борасида янги мижозларни жалб қилиш орқали фойдани кўпайтириш ва «Элсис савдо» биржадан ташқари электрон савдоларни ўтказиш тизимини жорий қилиш орқали акциядорлар ва мижозларга янги хизмат турини таклиф этиш ҳам "Пахта Банк" фаолиятидаги янги режалар жумласидандир.

Назира МАВЛОНОВА.

«Banklararo maslahat xizmati» компанияси томонидан 2006 йил 21 феврал ҳолатига ҳисобланган UZIBOR, UZIBID ва UZIAR

Номи	1 кун		1 ҳафта		1 ой		2 ой		3 ой		6 ой		9 ой		12 ой	
	Offer	Bid	Offer	Bid	Offer	Bid	Offer	Bid	Offer	Bid	Offer	Bid	Offer	Bid	Offer	Bid
"Асака" банки	11↑	10↑	14↑	13↑	15↓	14↓	16↑	15↑	16↑	15↑	17↑	15↓	17↓	16↑	18↑	16↑
"Капиталбанк"	11↑	10↑	14↓	13↑	15↑	14↑	15↓	14↓	16↑	15↓	16↓	15↓	17↑	15↓	17↓	16↓
"Ғаллабанк"	10↓	9↓	11↓	10↓	12↓	11↓	12↓	11↓	14↓	13↓	14↓	13,5↓	15↓	14↓	16↓	15↓
"Ипак йўли" банки	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
"Ипотека банк"	10↓	8↓	15↑	13↑	16↑	14↑	17↑	15↑	18↑	16↑	18↑	16↑	18↑	16↑	18↑	16↑
Халқ банки	12↓	10↑	14↑	12↑	15↓	13↑	16↓	14↑	16↓	14↑	16↓	14↑	16↓	14↓	16↓	14↓
ЎзР ТИФ МБ	11,5↑	8,5↓	13,75↑	10,75↑	15↑	12↑	15,5↑	12,5↑	16↓	13↓	16,5↑	13,5↑	17↓	14↓	17,5↓	14,5↓
"Пахта Банк"	10↓	8↑	11↓	9↓	12↓	10↓	14↓	11↑	15↓	12↑	15↓	12↑	16↓	14↑	17↓	14↓
"Равнақбанк"	11,5↓	9↓	14↑	12↓	15↓	14↓	16↑	15↑	16↓	15↓	17↑	16↑	17↓	16↓	18↑	17↑
"Трастбанк"	11↑	n/a	13↑	n/a	15↑	n/a	16↑	n/a	16↑	n/a	17↑	n/a	18↑	n/a	18↑	n/a
Ў-Тбанк	11↓	8↓	14↑	9↓	15↑	10↓	15↓	10↓	16↑	12↓	16↓	12↓	17↓	14↓	17↓	14↓
"Ўзприватбанк"	12↑	11↑	13↑	12↓	14↑	12,5↓	15↑	13↓	15,5↓	13,5↓	16↓	14↓	16,5↓	15↓	17↓	16↓

UZIBOR	11,1↓	13,75↑	15↑	15,5↓	16↑	16,3↓	16,9↓	17,3↓
UZIBID	9,13↓	11,69↑	12,88↑	13,38↑	13,88↑	14,13↑	14,5↓	15,38↑
UZIAR	10,11↓	12,72↑	13,94↑	14,44↑	14,94↑	15,21↓	15,70↓	16,34↑

ХАЛҚАРО БИЗНЕС МАРКАЗИДА НАВБАТДАГИ ТАДБИР

Ўзбекистон Республикаси Савдо-саноат палатаси ташаббуси билан феврал ойининг бошида бошланган мамлакатимиз иқтисодиётининг устувор соҳаларида инвестициялар лойиҳаларни тақдим этиш борасидаги видеоконференциялар пойтахтимиздаги Халқаро бизнес марказида давом этмоқда.

2006 йил 16 февралда бўлиб ўтган тадбир, анъанага кўра, Савдо-саноат палатаси томонидан ташкил этилиб, «Ўзқурилишматериаллари» акциядорлик компанияси ҳамда «Файз» холдинг компаниялари ҳамкорлигида ўтказилди.

Иқтисодиётимизда муҳим аҳамият касб этувчи қурилиш соҳаси сўнгги вақтларда барқарор ривожланиб бормоқда. Ушбу соҳанинг тараққиётида алоҳида мавқега эга бўлган «Ўзқурилишматериаллари» акциядорлик компанияси ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар сифатини ошириш, экспорт ҳажмини кенгайтириш ва экспорт-импорт фаолиятлари соҳасида ижобий натижаларга эришишини таъминлаш мақсадида барча зарурий чораларни амалга ошириб келмоқда. Мисол учун, 2000 йилда компаниянинг хориж мамлакатларига экспорти 12,2 млн. АҚШ доллар, импорти 22,6 млн. АҚШ долларини ташкил этган бўлса, 2004 йилда бу кўрсаткич бирмунча ижобий ўзгаришларга олиб келди. Яъни, маҳсулотлар экспортдаги ўсиш 2,6 баравар (31,7 млн. АҚШ доллари) га, импорт ҳажми эса, 7,5 фоиз (24,3 млн. АҚШ доллари) га ошди. Компания экспорт маҳсулотларининг асосий қисмини цемент, том ёпқич материаллари, гранит ва мармардан тайёрланган пардозловчи плиткалар, шифер, ғишт ҳамда ойна каби маҳсулотлар ташкил этиб, улар асосан Туркманистон, Қозоғистон, Қирғизистон, Афғонистон, Россия, Эрон ва Озарбайжон давлатларига жўнатилмоқда.

Видеоконференция давомида иштирокчилар «Ўзқурилишматериаллари» акциядорлик компанияси бошқарма бошлиғи Акбар Муҳиддинов берган маълумотларни компьютер слайдлари асосида кўриб, батафсил ахборот олишга эришди.

Тадбир мебел саноатига бағишланган чиқишлар билан давом эттирилиб, унда асосан «Файз» холдинг компаниясининг фаолияти ёритилди. Ушбу компания директорининг биринчи ўрибосари Фурқат Баратов Ўзбекистон Республикаси мебел саноатининг инвестицион ва экспорт имкониятлари ҳақида сўз юритиб, жумладан шундай деди:

- «Файз» холдинг компанияси юртимиздаги мебел ишлаб чиқарувчи йирик компаниялардан бири ҳисобланади. Ундаги ишлаб чиқариш суръатининг йилдан-йилга ошиши эса, истеъмолчилар талабининг ортиб боришидан далолатдир.

Компаниянинг 2005 йилдаги маҳсулотлар экспорти 1,8 млн. АҚШ долларига етган бўлиб, бу кўрсаткич 2004 йилдагига нисбатан 14 фоизга ошган. Компаниянинг саноат комплекси 26 та корхоналарни ўз ичига олиб, шундан 10 таси хорижий инвесторлар иштирокидаги корхоналардир.

Конференция қатнашчилари Ўзқурилишматериаллари» акциядорлик компанияси ва «Файз» холдинг компанияси намойишларидан ташқари, «Meridian Osiyo» масъулияти чекланган жамият, «Минерал момиқ заводи» ШК, «Восток-Гематит» қўшма корхонаси, «Оҳангаронцемент» ҳамда «Тошкент қурилиш материаллари комбинати» очиқ турдаги акциядорлик жамиятларининг инвестицион лойиҳалари билан ҳам яқиндан танишдилар.

Гулшан ЮСУПОВА.

ЎЗБЕКИСТОН ТОВАР-ХОМ АШЁ БИРЖАСИДА САВДОЛАР ҲАЖМИ 1,6 БАРАВАР ЎСДИ

2005 йилда Ўзбекистон товар-хом ашё биржасида (ЎзРТХБ) савдолар ҳажми 2004 йилдагига қараганда 1,6 баравар ўсди ва 724,992 млрд. сўмга етди, деб хабар қилди ЎзРТХБ бошқаруви раиси Тоҳир ТЎХТАБОЕВ.

Ўтган йили пул ҳисобида энг кўп сотиш ҳажми ёнилғи-мойлаш материалларига - 189,441 млрд. сўм (ўсиш 47,0 фоиз), буғдой уни – 147,636 млрд. сўм (2004 йилда савдога қўйилмаган) ва пахта толасига – 140,89 млрд. сўм (пасайиш 1,3 фоиз) тўғри келди.

Сотиш ҳажмлари бўйича кейинги ўринларда газ – 31,149 млрд. сўм (ўсиш 5,4 баравар), шакар – 27,363 млрд. сўм (ўсиш 1,4 баравар), пахта ёғи – 23,049 млрд. сўм (ўсиш 1,8 баравар), цемент – 20,684 млрд. сўм (ўсиш 4,8 баравар) туради.

Қора металлар прокати ЎзРТХБда 17,029 млрд. сўмлик миқдорда (ўсиш 11,9 фоиз), рангли металлар – 13,976 млрд. сўмлик миқдорда (ўсиш 34,6 фоиз) ва минерал ўғитлар – 11,325 млрд. сўмлик миқдорда (ўсиш 5,1 баравар) сотилди.

Бундан ташқари 2005 йилда ЎзРТХБнинг кўргазма-ярмарка савдоларида 137 млрд. сўмлик маҳсулот сотилди, бу эса олдинги йилдагидан 22,3 фоиз кўп.

"ЎзРТХБ" ОАЖ 1994 йилда ташкил этилган бўлиб, ҳозирги вақтда биржа ва кўргазма-ярмарка савдоларини ўтказиш учун 127 та, шу жумладан, Россия, Қирғизистон, Тожикистон ва Афғонистонда биттадан савдо майдончасига эга.

"ЎзРТХБ" ОАЖнинг устав сармояси номинали 100 сўм бўлган 25 млн. дона оддий акцияни жойлаштириш ҳисобига 2,5 млрд. сўм миқдорида ташкил этилган. Устав сармоясининг 72,3 фоизи юридик шахслар, 27,7 фоизи жисмоний шахслар ҳиссасига тўғри келади.

Юридик шахслар орасида устав сармоясининг 29,3 фоизига эга бўлган Ўзбекистон Давлат мулки қўмитаси, 13,4 фоизига эга бўлган "Биржа-сервис марказ" ОАЖ, 8,16 фоизига эга бўлган "Трастбанк" АТБ, 6,06 фоизига эга бўлган "Ўзулгуржибиржасавдо" АК, ҳар бири 6,0 фоизига эга бўлган "Ўзнефтмаҳсулот" АК ва Олмалиқ КМК "ЎзРТХБ" ОАЖнинг энг йирик акциядорларидир.

"Туркистон-пресс" НАА.

АНГЛИЯ БАНКИ НИМАДАН ҚЎРҚМОҚДА?

Англия банкининг раҳбари Мервин Кинг инвесторларга молиявий активлар ортиқча баҳолаб юборилганлигини ва бу ҳол инфляциянинг тезлашиш хавфини туғдираётганлигини эслатиб ўтди.

Мервин Кинг Британиянинг Кент графлигида бизнесчилар олдида сўзга чиқиб, активлар – акциялар, облигациялар, олтин, нефт ва кўчмас мулк – баҳоси сўнгги йилларда кескин ўсганлигини айтди.

Айни вақтда жаҳон иқтисодиётининг учала асосий марказида (АҚШ, Европа ва Японияда) фоиз ставкалари тарихан жуда паст даражада сақланиб қолмоқда. Чунончи, АҚШда расмий фоиз ставкаси йилига 4,25 фоиз, инфляция эса 3,4 фоизни; ЕИда ставка 2,25 фоиз, инфляция эса 2,4 фоизни; Японияда – ставка 0,1 фоиз, инфляция эса 0,8 фоизни ташкил этди. Аслини олганда, ҳозир жаҳон иқтисодиёти манфий реал фоиз ставкалари режимида яшамоқда. Осиё мамлакатлари иқтисодиётида жамғариш нормасининг жуда юқорилиги ҳам (маълумот учун: биргина Хитойда 2005 йилда жамғармалар миллий даромаднинг 49 фоизини ташкил этди) "активлар пуфаги" ўсишига ёрдам бермоқда, ҳолбуки улар ҳозир жаҳон иқтисодиётига ҳар қачонгидан ҳам кўпроқ интеграциялашган.

Хусусий шахслар ва компаниялар молия масалаларида қарорлар қабул қилиш чоғида қўшимча таваккалчиликка ҳаддан ташқари мойиллиги ҳам хавф туғдирмоқда. Жаноб Кинг айтганидек, агар Осиё мамлакатларида одамлар камроқ пул жамғара бошлашса ва инвесторлар қарор қабул қилишда эҳтиёткорроқ бўлишса, бу ҳол бутун дунёда инфляция ва фоиз ставкалари ўсишига олиб келиши мумкин.

ГРЕЦИЯ БАНКЛАРИНИ САВДОГА ҚЎЙМОҚЧИ

Греция ҳукумати давлат назоратидаги банклар акцияларининг каттагина пакетларини савдога қўймоқчи бўлиб турибди. 2006 йил бошларидаёқ Emporiki Bank акцияларининг 9,5 фоизини, давлат қишлоқ хўжалик банки Agricultural Bank акцияларининг 10 фоизини ва маҳаллий почта жамғарма банки акцияларининг 20-25 фоизини сотиш режалаштирилмоқда. Давлат банкларини қисман хусусийлаштириш мамлакат банк секторининг кучайиш жараёнини бошлаб юбориши керак.

Европа қаричи билан ўлчаганда, Греция банкларини йирик деб бўлмайди. Чунончи, мамлакатдаги энг катта банк National Bank of Greeceнинг активлари бор-йўғи 52,9 млрд. еврони (Alpha Bankда 32,9 млрд., EFG Eurobank Ergasiasда 31,9 млрд., Agricultural Bankда 19,4 млрд., Emporiki Bankда 18,2 млрд. евро) ташкил қилади. Хусусийлаштириш учун қулай вақт танланди, чунки ҳозир Греция банклари юқори даромад олмоқда ва каттагина салоҳиятга эга.

Чунончи, ўтган йилнинг III чорагида National Bank of Greece фойдаси 64 фоиз, мамлакатдаги катталиги жиҳатидан иккинчи ўринда турувчи EFG Eurobank фойдаси 40 фоиз ўсди.

Ҳозирнинг ўзидаёқ Греция банклари фаол экспансия сиёсатини олиб бормоқда. Мамлакатнинг бешта етакчи банки Албания, Болгария, Руминия, Македония ва Сербия иқтисодиётига аллақачон 2 млрд. еврони инвестициялади. 2007 йил охирига бориб Греция банклари олган даромаднинг 20 фоизи айнан мана шу мамлакатлар ҳиссасига тўғри келади.

Ахборот ва статистика бўлими томонидан чет эл матбуоти материаллари асосида тайёрланди.

БАНК АХБОРОТНОМАСИ
АХБОРОТ–ТАҲЛИЛИЙ ГАЗЕТА
МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Марказий банки
Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети
«Moliya yangiliklari agentligi» МЧЖ
Тадбиркорликни ахборот билан қўллаб-қувватлаш "Заковат" ижтимоий жамғармаси

ТАҲРИР КЕНГАШИ:
Файзулла Муллажонов (Таҳрир Кенгашининг раиси),
Ашур Қодиров (Таҳрир Кенгашининг раис ўринбосари),
Равшан Охунов (Таҳрир Кенгашининг масъул котиби),
Раҳмон Каримов
Абдураҳмат Боймуротов
Баҳодир Хўжаев
Михаил Перпер
БОШ МУҲАРРИР
Шавкат Назаров

БОСИШГА ТАЙЁРЛОВЧИ:
«Moliya yangiliklari agentligi» МЧЖ
АХБОРОТ ХИЗМАТИ КЎРСАТУВЧИЛАР:
ЎзА, «Туркистон-пресс» НАА, «Иқтисодиёт ахборот агентлиги», «Бухоро-пресс» АА.
Реклама ва эълонлар учун 137-23-71 телефони орқали мурожаат қилинг.
ТАҲРИРИЯТ МАНЗИЛИ:
700000, Тошкент, Пушкин кўчаси, 59-уй.
e-mail: bankingnews@tshtt.uz

Босилган материаллар муаллифларининг нуқтаи назари таҳририятнинг нуқтаи назаригэ мос келмаслиги мумкин. Рекламаларнинг мазмуни учун реклама берувчиларнинг ўзлари масъулдир.
Таҳририятнинг ёзма розилиги бўлганидагина, "БА"да эълон қилинган материалларни кўчириб босишга ижозат берилади.
Қўлёзмалар тақриз қилинмайди ва қайтарилмайди.
Ⓣ Материал тижорат асосида чоп этилмоқда.

Газета Ўзбекистон матбуот ва ахборот агентлигида 137-тартиб рақами билан рўйхатга олинган.
Буюртма № Г-403
Тираж 8415 нусха.
Босишга рухсат этилди 21.02.2006 й.
Газета таҳририят ускуналарида саҳифаланди. «Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: Буюк Турон кўчаси, 41-уй.
Босишга топширилди 22.02.2006. й. 9.00. 1 2 3 4 6

Bank news

БАНК АХБОРОТНОМАСИ

БАНК ХОДИМЛАРИ, ИШБИЛАРМОНЛАР ВА ТАДБИРКОРЛАР ГАЗЕТАСИ

1995 йил январдан бошлаб нашр этилмоқда № 9 (512) 2006 йил 1 март

«ШИФОКОР» — САРМОЯНГИЗ ҲОМИЙСИ

АТ «Алоқабанк» тизимида «Ҳомийлар ва Шифокорлар йили» муносабати билан янги «Шифокор» деб номланган омонат тури жорий этилди. Унинг бошқа омонатлардан фарқи шундаки, унга фақат тиббиёт муассасаларида фаолият юритаётган ходимлар ёки таҳсил олаётган талабалар ўз омонатларини қўйиши мумкин. Депозит ҳисобварақлари эса, мижознинг ишлаётганлиги ёки ўқиётганлиги тўғрисидаги маълумотнома кўрсатилганидан сўнг очилади.

Йиллик 36 фоизли мазкур омонатга қўйиладиган бошланғич бадал миқдори 100 минг сўм қилиб белгиланган. Омонатчи томонидан ҳар ой давомида талаб қилиб олинмаган фоизлар омонат суммасига қўшилиб боради, капиталлаштирилган қисмига фоизлар ҳисобланади. Омонатга қўшимча бадаллар қўйиш ва омонатнинг қисман берилиши амалга оширилмайди.

Бугунги кунда «Алоқабанк»да мавжуд бўлган «Файзли» (35% ли), «Туҳфа» (34% ли), «Бахтли болалик» (30% ли) каби бир нечта омонатлар учун ҳисобварақ очган мижозлар сони 28463 нафарни ташкил этади. Омонатлар қолдиғи эса, 4361,5 млн. сўм бўлиб, уларнинг 327,6 млн. сўми аҳолининг «Талаб қилиб олгунча» депозитидан, 1732 млн. сўми жамғарма депозитларидан, 2276,2 млн. сўми муддатли депозитлардан тушган ҳамда 25,7 млн. сўми пластик карточкалардаги қолдиқ сумма ҳисобланади.

Шунингдек, «Алоқабанк» ўз мижозларини хушнуд қилиш учун яна бир «Баҳор айёми» (36% ли) деб номланган омонатини таклиф этади. 2006 йил 1 мартдан кучга кирадиган мазкур омонатга маблағ 3 ой муддатга қўйилиб, тўпланган фоизлар омонат муддати тугагач берилади.

КРЕДИТ СИЁСАТИ — ТАРАҚҚИЁТ МЕЗОНИ

Ёпиқ акциядорлик жамияти мақомига эга бўлган «Ўзбекистон - Туркия банк»и республикамизда ташкил этилган илк қўшма банклардан ҳисобланади. Бошланғич капитали асосан хорижий сармоя эвазига ташкил қилинган мазкур банкнинг бугунги кунда 4080 дан ортиқ мижозлари мавжуд.

Германия, Белгия, АҚШ ва Буюк Британия каби ривожланган давлатларнинг йирик банкларида ўз вакиллик ҳисобрақамларига эга бўлган «Ў-Т банк» да банкларо ҳисоб-китоб тизими яхши йўлга қўйилган. Бу эса, «Ў-Т банк» нинг барқарорлигини таъминлаш борасида асосий омил саналади.

Банкнинг хорижий банклар билан қилаётган ҳамкорлиги, қолаверса, бошқа тижорат банклари қатори мижозлар учун сифатли хизмат кўрсатиши унинг бугунги рақобатли муҳитда ўз ўрнини топишига олиб келмоқда.

Хусусан, банкнинг кредит бўлими фаолияти алоҳида аҳамият касб этади. Банк ажратган қисқа ва узоқ муддатли кредитлар юртимизда ишлаб чиқариш суръатини оширишига бирга аҳолининг маълум бир қисмини иш билан таъминлашга хизмат қилмоқда. Бунга АҚШ, Россия ҳамда Ўзбекистон ҳамкорлигида ташкил этилган Тошкент труба заводи қўшма корхонасининг фаолияти яққол мисол бўла олади. Пластмасса буюмлар ҳамда қувурлар ишлаб чиқаришга йўналтирилган мазкур қўшма корхона ўз иш кўламини кенгайтириш мақсадида банкдан 237 млн. сўм миқдорида йиллик 8 фоизли кредит олган. Бу эса, ўз-ўзидан қўшма корхона кўраётган фойданинг бир неча баробарга ошишига олиб келади. Шунингдек, доришунослик билан шуғулланувчи «Омад нур фарм» хусусий корхонаси ҳам банкдан 100 млн. сўм миқдорида (йилига 25 фоиз) кредит олиб молиявий барқарорликка эришмоқда.

«Ў-Т банк» кредит бўлими бош мутахассиси Одилбек Раҳимовнинг айтишича, банкнинг шу даврга қадар жисмоний ва юридик шахслар учун ажратган кредитлар миқдори 2067,91 млн. сўмни ташкил этади. Шундан 564,4 млн. сўми халқ истеъмол моллари учун берилган бўлиб, қарзни мижоз 3 йил муддат ичида (йиллик 16 фоизли) узиши кўзда тутилган.

Бундан ташқари, банк автоуловлар учун 528 млн. сўм, ишлаб чиқаришга 455 млн. сўм, савдо ва айланма маблағлар учун 212 млн. сўм ҳамда бошқа мақсадлар учун 308,5 млн. сўмлик маблағ ажратган.

Материалларни Гулшан ЮСУПОВА тайёрлади.

Бу сонда:

2 Ислоҳотлар йўлида

3-4 Банкларароо пул ресурслари электрон бозорида операциялар ўтказиш тўғрисида Низом

6-7 Кредит уюшмалари жамғармаларининг турлари ҳақида ахборот

Чет эл валюталарининг сўмга нисбатан курси

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 2006 йил 28 февралдан бошлаб валюта операциялари бўйича бухгалтерия ҳисоби, статистик ва бошқа ҳисоботларни юритиш, шунингдек, божхона ва бошқа мажбурий тўловлари учун хорижий валюталарнинг сўмга нисбатан қуйидаги қийматини белгилади:*)

1 Австралия доллари	886,24
1 Англия фунт стерлинги	2093,34
1 Дания кронаси	190,96
1 БАА дирҳами	326,83
1 АҚШ доллари	1200,38
1 Миср фунти	209,67
1 Исландия кронаси	18,06
1 Канада доллари	1045,08
1 Хитой юани	149,12
1 Қувайт динори	4110,75
1 Россия рубли	42,63
1 Украина гривнаси	237,70
100 Ливан фунти	79,97
1 Малайзия ринггити	323,29
1 Норвегия кронаси	176,97
1 Польша злотийси	378,31
1 Сингапур доллари	739,83
1 СДР	1723,25
1 Туркия лираси	911,66
1 Швеция кронаси	151,43
1 Швейцария франки	910,69
1 ЕВРО	1424,01
10 Жанубий Корея вони	12,40
10 Япония иенаси	103,53

*) Валюта қийматини белгилаш чоғида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки мазкур валюталарни ушбу қийматда сотиш ёки сотиб олиш мажбуриятини олмаган.

«УНИВЕРСАЛБАНК» – УНИВЕРСАЛЛИК САРИ ДАДИЛ ҚАДАМ

Иқтисодий ислоҳотларнинг жадаллиги ошган сари корхона ва ташкилотлар, молиявий муассасалар яшовчанлик хусусиятини сақлаб қолиш учун ўзига хос сиёсат олиб боришига тўғри келади. Бунда албатта банкнинг пухта стратегик сиёсати, ходимларнинг малака даражаси, мижозларга таклиф этилаётган хизмат турларининг замон талабларига нақадар жавоб бера олиши аҳамиятли ҳисобланади.

(Давоми 2-бетда).

"ЎЗПРИВАТБАНК" "ЎЗСАНОАТҚУРИЛИШБАНК"КА ҚЎШИЛДИ

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки "Ўзприватбанк" приватизация ва инвестиция бўйича ўзбек Халқаро банкини "Ўзсаноатқурилишбанк" акциядорлик-тижорат банкига бирлашишига розилик берди.

Республика Марказий банкининг қарорига мувофиқ "Ўзприватбанк"нинг бирлашиши муносабати билан ундан банк операцияларини амалга ошириш ҳуқуқини берувчи Бош лицензия қайтариб олинди.

Банкларнинг бирлашиши тўғрисидаги қарор ҳар иккала банк акциядорларининг навбатдан ташқари умумий йиғилишида қабул қилинган эди.

Марказий банк Матбуот хизмати.

АҚШ доллари ва евронинг ваколатли банклар томонидан айирбошлаш шохобчаларида 2006 йил 28 февраль ҳолатига ўзбек сўмига нисбатан жорий этилган курси

Банк номи	АҚШ доллари		Евро	
	Харид	Сотиш	Харид	Сотиш
ЎзР ТИФ МБ	1209,00	1215,00	1425,00	1445,00
"Асака" банки	1210,00	1215,00	1436,00	1441,00
"Ўзсаноатқурилишбанк"и	1210,00	1215,00	1426,00	1446,00
"Пахта Банк"	1213,00	1215,00	1439,00	1441,00
"Халқ банк"и	1213,00	1215,00	1425,00	1439,00
"Ипотекабанк"	1212,00	1215,00	1425,00	1435,00
АБН АМРО банк МБ Ўзбекистон А.Ж.	1207,00	1212,00	1431,00	1443,00
"ЎзДЭУбанк"	1205,00	1215,00	1437,00	1447,00
"Ғаллабанк"	1210,00	1215,00	1425,00	1444,00
"Трастбанк" АББ	1213,00	1215,00	1432,00	1442,00
"Алп Жамол банк"	1210,00	1215,00	1436,00	1442,00
"Алоқабанк"	1213,00	1215,00	1425,00	1446,50
"Ў-Т банк"	1213,00	1215,00	1425,00	1442,00
"Туронбанк"	1210,00	1215,00	1430,00	1440,00
"Равнақбанк"	1214,00	1215,00	1430,00	1450,00
"Савдогарбанк"	1210,00	1215,00	1425,00	1435,00
"Ипак йўли" банки	1210,00	1215,00	1435,42	1441,35
"Тадбиркорбанк"	1213,00	1215,00	1439,00	1441,00
"Туркистон" банк	1213,00	1215,00	1431,00	1433,00
"Даврбанк"	1210,00	1213,00	1435,00	1450,00
"Кредит-Стандарт" банки	1206,00	1215,00	1424,50	1440,00
"Капитал банк"	1213,00	1215,00	1424,10	1445,00
"Содерат банк"	1209,00	1215,00	1425,00	1445,00
"Ҳамкор" банк	1213,00	1215,00	1425,00	1445,00
"Универсалбанк"	1211,00	1215,00	1436,00	1441,00
"Парвинабанк"	1210,00	1212,00	1427,00	1437,00

АҲОЛИ МАНФААТИ УЧУН

Жамият турмуш тарзини енгиллаштириш, қолаверса, банк ва савдо хизматларидаги пул маблағлари айланмасини яхши йўлга қўйиш мақсадида жорий этилган пластик карточкалар асосида ҳисоб-китоб қилиш тизими аҳоли орасида тобора оммалашиб бормоқда. Бу эса, мазкур воситанинг қулай эканлигини билдириш билан бирга, унга бўлган эҳтиёжнинг кун сайин ўсиб боришини ҳам кўрсатади.

Юқоридагиларни инобатга олган ҳолда мамлакатимиздаги барча тижорат банклари ушбу электрон ҳисоблаш тизимини мамлакат миқёсида такомиллаштириш бўйича самарали ишларни амалга оширмоқда. Бунга АТ «Пахта Банк» нинг халқ манфаати йўлидаги ишлари яққол мисол бўла олади.

Хусусан, банкда ҳисобот йилида микропроцессорли пластик карточкаларга асосланган нақдсиз тўлов тизимини ривожлантириш борасида эътиборга молик ишлар қилинди.

«Пахта Банк» сўм карточкасининг ишлаш механизми юксак даражадаги телекоммуникацияни талаб қилмайдиган «DUET» дастурий таъминотига уланган. Ҳозирги кунда банк пластик карточкали хизмат турини нафақат Тошкент шаҳрида ва вилоят марказларида, балки туман марказлари ҳамда қишлоқ жойларида ҳам ташкил этишни режалаштирди. Мазкур дастур орқали мижозларга таклиф қилинадиган сўм карточка «смарт технологияси» асосида ишлаб чиқарилган бўлиб, унинг тўлиқ хавфсизлиги банк томонидан таъминланган.

Барча вилоят бошқармаларининг «DUET» тизимида бош қатнашчи сифатида, филиалларнинг эса операцион пункт сифатида ишлашлари тўлиқ йўлга қўйилган. Олиб борилган ишлар натижасида 2006 йилнинг 1 январ ҳолатига 440 мингдан ортиқ пластик картлар жисмоний шахслар ўртасида жойлаштирилди. Шунингдек, 1550 та савдо терминали аҳоли гавжум жойларда жойлашган савдо ва хизмат кўрсатиш шохобчаларига ўрнатилди. Ушбу терминаллар орқали ҳозирги кунда аҳолидан коммунал , савдо-сотиқ ва бошқа хизмат турлари учун тўловлар қабул қилинмоқда.

2005 йилнинг 31 декабр ҳолатига мавжуд пластик картларга 19 млрд. 23 млн. сўм маблағ жалб қилинган бўлиб, бу кўрсаткич ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 2,2 баробарга кўпдир. Қолдиқ маблағ эса, 3 млрд. 615 млн. сўмга етказилди. Шундан 4 млрд. 624 млн. сўмлик накд пулсиз ҳисоб-китоблар савдо ва хизмат кўрсатиш шохобчаларига ўрнатилган терминаллар орқали амалга оширилди. Бу кўрсаткич ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 5 баробарга ошди. Хусусан, терминаллар орқали ҳисоб-китоблар ҳажмини ҳар ойда олдинги ойга нисбатан 300 млн. сўмга ошириб боришга эришилди.

Шунингдек, «Пахта Банк» 2006 йилда аҳолининг пластик карточкалардан фойдаланишга бўлган қизиқишларини янада кучайтириш, аҳолига савдо ва маиший хизмат кўрсатувчи хўжалик субъектларида ўрнатилган терминаллар сонини оширишни рағбатлантириш учун дисконт дастурларини жорий этиш ва бонуслар ташкил қилишни режалаштирган.

Бундан ташқари, банк кредит карточкаларни янада кенгроқ жорий қилиш ҳамда уни аҳолининг муайян ижтимоий қатламларига имтиёзли равишда тақдим этишни мақсад қилиб қўйган.

Юлдуз ЗОКИРОВА.

БАНКЛАРДА КОРПОРАТИВ БОШҚАРУВ

Яқинда "Банк ахборотномаси" газетаси таҳририяти Давлат ва жамият қурилиши академияси ҳузуридаги Олий бизнес мактаби Корпоратив бошқарув маркази билан биргаликда "Тижорат банкларида корпоратив бошқарув" мавзуида семинар ташкил этди. Семинар ишида республика Марказий банки вакиллари, тижорат банкларининг мутахассислари, Банк-молия академиясининг ўқитувчилари, КБМ тингловчилари қатнашди.

Маълумки, банклар корпоратив бошқарув ёрдамида ўз бизнесининг мақсадини белгилайди, барча манфаатдор шахсларнинг нуқтаи назарини ҳисобга олади, бизнеснинг ишончлилигини ҳамда муайян меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларга мослигини таъминлашга ҳаракат қилади.

Реал секторда иш олиб борадиган акциядорлик жамиятларидан фарқли ўлароқ, банкларда мулкдорлар билан менежерлар ўртасидаги муносабатлар анча мураккаб кечади. Бундан ташқари, банк пассивлари анча хатарли бўлиб, бу ҳол кўпдан-кўп омонатчиларнинг ишончига боғлиқ.

Шу сабабли, семинар қатнашчилари республика банк тизимида корпоратив бошқарув принципларини жорий этишнинг муҳимлигини ҳисобга олган ҳолда, ўз чиқишларини айнан мана шу мавзуга бағишладилар. Семинарда қуйидаги мавзуларда маърузалар қилинди: "Базел II: банкларда корпоратив бошқарувга қўйилаётган янги талаблар" (Н. Обломуродов, "Ахбор-рейтинг" банкларараро рейтинг компанияси директори), "Корпоратив бошқарув органлари фаолиятини такомиллаштиришнинг айрим жиҳатлари" (Р. Яушев, Бозор ислоҳотларини чуқурлаштириш илмий тадқиқот институти директорининг ўринбосари), "Корпоратив бошқарув рейтинги" (М. Бўтабоев, Корпоратив бошқарув маркази методология , нашриёт ва консалтинг фаолияти бўлимининг бошлиғи), "Ўзбекистон тижорат банкларида корпоратив бошқарув кодексларини ишлаб чиқиш ва жорий этиш муаммолари" (М. Ҳамидулин, Банк-молия академияси "Инвестиция лойиҳаларини молиялаш" кафедрасининг мудири) ва бошқалар.

Семинар материаллари асосида тайёрланган энг қизиқарли мақолалар газетамиз саҳифаларида эълон қилинади.

Мунаввар РАЗЗОҚОВА.

«УНИВЕРСАЛБАНК» – УНИВЕРСАЛЛИК САРИ ДАДИЛ ҚАДАМ

(Давоми. Боши 1-бетда).

Молия бозорида ўз мавқеини мустаҳкамлашга ҳаракат қилиб, бу борада кўзга кўринарли ижобий натижаларга эришишга улгуриб бўлган очиқ турдаги акциядорлик жамияти Универсал тижорат банки 2002 йил ўрталаридан бери Қўқон шаҳрида фаолият юритади. Банк таркибида 9 та мини-банк, ва Амалиёт бўлими Тошкент шаҳри филиали аҳолига турли банк хизматларини кўрсатиб келмоқда. Барчамизга маълумки, иқтисодиётни мустаҳкамлаш, ижтимоий турмуш тарзини яхшилаш учун кичик бизнес ва тадбиркорликни молиявий қўллаб-қувватлаш тижорат банклари зиммасидаги асосий вазифадир. Шу сабабли ҳар бир тижорат банкининг ўзига хос кредит сиёсати мавжуд. Универсал банк ҳам 2005 йил якунларига кўра, саноат (33333,3 минг сўм), қишлоқ хўжалиги (220226,8 минг сўм) транспорт (275000,0 минг сўм), тижорат (400600,0 минг сўм) соҳалари ва бошқа тармоқларга (1123728,3 минг сўм) жами 929800,0 минг сўм кредит ажратган. Ҳисобот йил бошига кредитлар қолдиғи 1869864 минг сўмни ташкил этган бўлса йил якунида ушбу рақам 2052888,2 ни кўрсатди. Кредит сиёсатининг тўғри амалга оширилгани ҳамда кредит хатарларини бошқариш тажрибаси юқори бўлгани сабабли ҳам банк йил давомида кредитлаш амалиётидан 466812 минг сўм даромад олган. Ўтган йилда берилган кредитларнинг 814700.0 минг сўми банкнинг ўз маблағлари ҳисобидан, 115100,0 минг сўми нобюджет ташкилотлар томонидан берилган.Чет эл валютасида операцияларни амалга ошириш бошқармаси томонидан хўжалик юритувчи субъектларга хизмат кўрсатиш бўйича жами суммаси 6312,4 минг АҚШ доллари миқдоридаги 16 та импорт шартномаси ва 793,0 минг АҚШ доллари миқдоридаги 3 та экспорт шартномаси тузилиб, улар орқали банкка 1114,2 минг сўм миқдорида хизмат ҳақи келиб тушган.

Маълумки, банк хизматларини кўпайтириш, хорижий банклар билан алоқани яхшилаш нафақат банк фаолияти доирасини кенгайтиради, балки унинг салоҳиятини ҳам оширади. Шу боис ҳам банк юридик ва жисмоний шахсларга кенг кўламда ҳизмат кўрсатиш мақсадида Россия банклари орасида юқори рейтингга эга Сбербанк билан АҚШ доллари ва Россия рублида вакиллик алоқаларни ўрнатди. Бу эса Россия ҳудудидаги барча нуқталарда хўжалик юритувчи субъектларнинг экспорт ва импорт операцияларини амалга ошириш, жисмоний шахсларнинг пул маблағларини жўнатиш ҳамда қабул қилиш учун катта имкониятларни яратди.

Бундан ташқари, банк Австрия давлатининг RZB банки билан АҚШ доллари ва еврода вакиллик алоқаларини ўрнатган. Ўзбекистон Республикасида эса Алп Жамол Банк, Капитал банк, Ипак Йўли банклари билан ўзаро телекс орқали пул жўнатиш ҳамда пул қабул қилиш операциялари йўлга қўйилди.

Валюта операциялари ҳақида сўз кетганда яна шуни таъкидлаш лозимки, ўтган 2005 йилда банкнинг Амалиёт бошқармасида 1 та ва Тошкент филиалида 1 та Western Union пул жўнатиш тизими бўйича филиал тўлиқ ишга туширилди ҳамда Тошкент филиали орқали 8256,00 АҚШ доллари миқдоридаги операциялар амалга оширилди. Бундан ташқари худди шу бўлимларда валюта айирбошлаш шохобчалари ҳам жиҳозланиб ишга туширилди. Ўтган йилда Амалиёт бошқармасининг валюта айирбошлаш шохобчаси орқали 2410,00 АҚШ доллари ва Тошкент филиалининг валюта айирбошлаш шохобчаси орқали 1915,00 АҚШ доллари жалб қилиниб, 16600,00 АҚШ доллари миқдоридаги накд пул сотилган.

Эъзоз КАМОЛОВА.

2006 йил 21 февралдан 27 февралгача бўлган даврда АҚШ долларининг миллий валюталарга нисбатан курсидаги ўзгаришлар*

1 АҚШ доллари

Россия Федерацияси
21.02.2006 й.да - 28,15 росс. рубли
22.02.2006 й.да - 28,19 росс. рубли
23.02.2006 й.да - 28,18 росс. рубли
27.02.2006 й.да - 28,16 росс. рубли

Украина
21.02.2006 й.да - 5,0500 гривна
22.02.2006 й.да - 5,0500 гривна
23.02.2006 й.да - 5,0500 гривна
24.02.2006 й.да - 5,0500 гривна

Беларус Республикаси
21.02.2006 й.да - 2151,25 бел. рубли
22.02.2006 й.да - 2151,00 бел. рубли
23.02.2006 й.да - 2150,00 бел. рубли
24.02.2006 й.да - 2150,00 бел. рубли
27.02.2006 й.да - 2151,50 бел. рубли

Эстония
21.02.2006 й.да - 13,1298 крона
22.02.2006 й.да - 13,1197 крона
23.02.2006 й.да - 13,1136 крона
24.02.2006 й.да - 13,1186 крона
27.02.2006 й.да - 13,1872 крона

Латвия
21.02.2006 й.да - 0,5839 лат
22.02.2006 й.да - 0,5837 лат
23.02.2006 й.да - 0,5832 лат
24.02.2006 й.да - 0,5837 лат
27.02.2006 й.да - 0,5867 лат

Литва
21.02.2006 й.да - 2,8963 лит
22.02.2006 й.да - 2,8962 лит
23.02.2006 й.да - 2,8939 лит
24.02.2006 й.да - 2,8953 лит
27.02.2006 й.да - 2,9093 лит

Қирғизистон Республикаси
25.02.2006 й.да - 41,4660 сом

Тожикистон Республикаси
21.02.2006 й.да - 3,2101 сомоний
22.02.2006 й.да - 3,2107 сомоний
23.02.2006 й.да - 3,2112 сомоний
24.02.2006 й.да - 3,2122 сомоний

Молдова
21.02.2006 й.да - 12,9411 лей
22.02.2006 й.да - 12,9443 лей
23.02.2006 й.да - 12,9488 лей
27.02.2006 й.да - 12,9596 лей

Туркманистон
18.11.2004 й.да - 5200,00 манат

Қозоғистон Республикаси
21.02.2006 й.да - 131,02 тенге
22.02.2006 й.да - 131,02 тенге
23.02.2006 й.да - 130,51 тенге
24.02.2006 й.да - 130,15 тенге
27.02.2006 й.да - 130,13 тенге

Швейцария
21.02.2006 й.да - 1,3099 швейц. франки
22.02.2006 й.да - 1,3078 швейц. франки
23.02.2006 й.да - 1,3085 швейц. франки
24.02.2006 й.да - 1,3085 швейц. франки
27.02.2006 й.да - 1,3181 швейц. франки

Япония
21.02.2006 й.да - 118,67 япон иенаси
22.02.2006 й.да - 118,57 япон иенаси
23.02.2006 й.да - 117,18 япон иенаси
24.02.2006 й.да - 116,67 япон иенаси
27.02.2006 й.да - 115,94 япон иенаси

1 Англия фунт стерлинги
Буюк Британия
21.02.2006 й.да - 1,7426 АҚШ долл.
22.02.2006 й.да - 1,7453 АҚШ долл.
23.02.2006 й.да - 1,7491 АҚШ долл.
24.02.2006 й.да - 1,7522 АҚШ долл.
27.02.2006 й.да - 1,7439 АҚШ долл.

1 евро
Евроминтақа
21.02.2006 й.да - 1,1915 АҚШ долл.
22.02.2006 й.да - 1,1919 АҚШ долл.
23.02.2006 й.да - 1,1930 АҚШ долл.
24.02.2006 й.да - 1,1922 АҚШ долл.
27.02.2006 й.да - 1,1863 АҚШ долл.

**** Долларнинг мамлакатлар миллий валюталарига нисбатан курси марказий (миллий) банкларнинг расмий хабарлари ва «REUTERS» тизими маълумотлари асосида берилди.***

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги томонидан 2006 йил 11 январда рўйхатга олинди № 1535

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки Бошқарувининг 2005 йил 26 ноябрда 26/5-сонли қарори билан тасдиқланган №619

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАРКАЗИЙ БАНКИ БОШҚАРУВИ ҚАРОРИ

2005 йил 26 ноябр № 26/5 Тошкент ш.

Пул ресурсларининг банкларараро электрон бозорида операцияларни амалга ошириш тартиби тўғрисида Низомни тасдиқлаш ҳақида

Ўзбекистон Республикасининг "Ўзбекистон Республикасининг Марказий банки тўғрисида"ги ҳамда "Банклар ва банк фаолияти тўғрисида"ги Қонунлари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Банк тизимини янада ислоҳ қилиш ва эркинлаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги 2005 йил 15 апрелдаги ПҚ-56-сонли қарорига мувофиқ Марказий банк Бошқаруви

ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. "Пул ресурсларининг банкларараро электрон бозорида операцияларни амалга ошириш тартиби тўғрисида Низом" иловага мувофиқ тасдиқлансин.

2. Ушбу қарор Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида давлат рўйхатига олинган кундан ўн кун ўтгач амалга киритилсин.

Марказий банк Раиси **Ф.М.МУЛЛАЖОНОВ**

Банкларараро пул ресурслари электрон бозорида операциялар ўтказиш тўғрисида Низом

Мазкур Низом Ўзбекистон Республикасининг "Ўзбекистон Республикаси Марказий банки тўғрисида"ги, "Банклар ва банк фаолияти тўғрисида"ги қонунлари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2005 йил 15 апрелдаги ПП-56-сонли "Банк тизимини янада ислоҳ қилиш ва эркинлаштириш чора-тадбирлари тўғрисида" қарорига мувофиқ, шунингдек, келгусида пул-кредит сиёсати инструментларини такомиллаштириш, самарали фаолият кўрсатадиган пул бозорини яратиш, Ўзбекистон Республикасида банкларараро пул ресурслари бозор фаолиятининг меъёрий-ҳуқуқий базасини шакллантириш мақсадида банкларараро электрон бозорида Ўзбекистон Республикаси миллий валютасида ва чет эл валютасида пул ресурсларини жойлаштириш ва/ёки жалб этиш бўйича электрон савдолар ўтказиш тартибини, шунингдек, молия бозори кўрсаткичларини шакллантиришни белгилайди.

1. **Умумий қоидалар**

1. Мазкур Низомда қуйидаги таърифлар ва терминлар қўлланилади:

банкларараро пул ресурслари электрон бозори (кейинги матнда БЭБ) - электрон савдоларни ташкил этиш ва ўтказиш орқали банкларараро депозит ва/ёки кредитларни жойлаштириш ва жалб этиш учун банкларга шароитлар яратувчи электрон бозор;

иштирокчи - Ўзбекистон Республикаси Марказий банки ва БЭБда Ўзбекистон Республикасининг амалдаги қонун ҳужжатларига ҳамда мазкур Низомга мувофиқ битим тузувчи Ўзбекистон Республикаси резиденти ҳисобланган тижорат банки;

қарз олувчи - пул ресурсларини банкларараро кредитлар ва/ёки депозитлар шаклида жалб этувчи иштирокчи;

кредитор - пул ресурсларини банкларараро кредитлар ва/ёки депозитлар шаклида таклиф этувчи иштирокчи;

битим - БЭБда миллий ва/ёки чет эл валютасида иштирокчилар томонидан келишилган шартлар асосида ҳамда Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатларига мувофиқ пул ресурсларини банкларараро кредитлар ва/ёки депозитлар шаклида жалб этиш ва/ёки жойлаштириш бўйича битим;

маъмур (администратор) - БЭБнинг самарали фаолият кўрсатиши учун яратиладиган инфраструктура кичик бўлими;

дилер - БЭБда иштирокчи томонидан музокаралар ўтказиш ва битимлар тузиш ваколати берилган ва унинг номидан иш олиб борувчи ходим;

контрагент - БЭБда битим тузувчи иштирокчилардан бири;

тўлов санаси - битим шартларига мувофиқ қарз олувчи ҳисобварақларига пул маблағлари ўтказилиши лозим бўлган иш куни. Қарз олувчининг вакиллик ҳисобварағидан кўчирма нусха пул маблағлари ўтказилганлигига тасдиқ ҳисобланади;

кредит (депозит) бериш санаси - битим шартларига мувофиқ қарз олувчининг вакиллик ҳисобварағига пул маблағлари ўтказилиши лозим бўлган иш куни;

кредит (депозит)ни қайтариб бериш санаси - битим шартларига мувофиқ асосий қарз суммаси пул маблағлари кредит берувчининг вакиллик ҳисобварағига ўтказилиши лозим бўлган иш куни;

фоизлар тўлаш санаси - битим шартларига мувофиқ ҳисобланган фоизлар суммаси кредит берувчининг вакиллик ҳисобварағига ўтказилиши лозим бўлган иш куни;

ҳисоб-китоблар муддати кечиктирилиши юзага келиши санаси - тўлов санаси, кредит (депозит)ни қайтариш санаси, фоизларни тўлаш санасидан кейинги иш куни;

кечиктирилган қарз - кредит берувчига белгиланган муддатда қайтарилмаган асосий қарз ва/ёки ҳисобланган фоизлар суммаси;

тасдиқнома - битим тузилганлигини тасдиқловчи, унинг муҳим шартлари, шунингдек, зарур бўлганда, одатда шунга ўхшаш ҳужжатларга банк амалиётига мувофиқ киритиладиган ҳар қандай бошқа шартлар кўрсатилган ҳолда SWIFT тизими орқали факс, телекс ёки бошқа шаклда жўнатилган оддий ёзма ахборотга тенглаштирилган ахборот;

маркет-мейкер - кўрсаткичлар шаклланишида иштирок этувчи банк;

индикаторлар - миллий валютада пул ресурсларини жалб этиш ва жойлаштириш учун маркет-мейкерлар томонидан эълон қилинган ставкалар асосида ҳисобланадиган БЭБнинг ўртача фоиз ставкалари;

котировка (ставка) - иштирокчининг БЭБда пул ресурсларини жалб этиш ва/ёки жойлаштириш бўйича йиллик фоиз ставкаси;

фиксинг - маълум муддат ва санага бўлган фоиз ставкаларининг қайд этилган миқдори;

овернайт — бир иш кунига тенг бўлган минимал муддатга кредитнинг (депозитнинг) фоиз ставкаси;

2. Ўзбекистон Республикаси Марказий банки (кейинги матнда - Марказий банк) миллий валюта барқарорлигини таъминлаш мақсадида пул массаси ва кредит ресурслари умумий ҳажмини тартибга солиш учун БЭБда иштирок этади.

3. БЭБда операцияларнинг қуйидаги турлари амалга оши-

рилади:

а) Марказий банк кредитларини жойлаштириш ва Марказий банкка тижорат банкларнинг депозитларини жалб этиш;

б) банкларарo кредитлар ва/ёки депозитларни жойлаштириш;

в) банкларарo кредитлар ва/ёки депозитларни жалб этиш.

4. БЭБда банк фаолиятини амалга ошириш лицензиясига эга бўлган ва Марказий банкнинг тижорат банки ликвидлилигини бошқариш борасидаги низоми талабларига жавоб берадиган тижорат банклари иштирок этишлари мумкин.

5. Маъмур қуйидагиларни таъминлайди:

БЭБда операцияларни ўтказишни;

бўш пул маблағлари тўғрисида ахборотни йиғиш ва таҳлил қилишни;

иштирокчилар томонидан қоидаларга риоя этишни тартибга солишни;

доимий равишда ҳисоб-китоб қилинадиган индикаторларни шакллантириш ва мунтазам суратда чоп этишни;

шакллантирилган индикаторларнинг иштирокчиларнинг бевосита фойдаланиши учун очиқлигини;

иштирокчиларнинг ўз савдо терминаллари ва телекоммуникация воситаларидан ташқари, иштирокчилар ихтиёрига техник ва дастурий воситалар мажмуини тақдим этишни;

барча иштирокчилар учун бир хил иш шароитларини таъминлаш этишни;

ахборот махфийлигини;

оммавий ахборот воситаларида савдо ўтказиш шартлари ва тамойилларини ёритиб беришни;

иштирокчилар орасида ўтказилган савдолар натижасини, ахборотнинг махфийлигини таъминланиши шарти билан, эълон этишни

БЭБ конъюнктурасининг таҳлилини ва унинг прогнозини тайёрлайди.

БЭБда савдоларни соддалаштириш, тизимлаштириш ва марказлаштириш мақсадида маъмур тегишли дастурий таъминотни ва маълумотлар базасини (кейинги матнда - ДТМБ) ишлаб чиқади.

6. БЭБда иштирок этиш учун иштирокчилар ДТМБни ўрнатиш бўйича битимга ҳамда «Пул ресурсларининг банкларарo электрон бозорида савдо ўтказиш умумий шартлари тўғрисида»ги Бош келишувни (кейинги матнда - Бош келишув) имзолашлари зарур бўлади.

7. Иштирокчилар БЭБда ДТМБ, телекс ёки бошқа телекоммуникацион каналлар орқали битимлар тузган дилерлар ваколатлари учун барча жавобгарликни ўз зиммаларига оладилар. Барча ўрнатилган қоидаларга амал қилинган ҳолда битим амалга оширилганидан кейин, ушбу шахснинг иштирокчи номидан битим тузиш ваколатига эга бўлмаганлиги ҳақида далилларнинг келгусида аниқланиши бундай битимни қалбаки деб тан олиш учун асос бўлиб ҳисобланиши мумкин эмас.

8. Контрагентлар иштирокчининг ҳар қандай ходими барча ўрнатилган қоидаларга амал қилинган ҳолда бажарилган ҳаракатларини иштирокчининг ўзи учун юридик оқибатга олиб келувчи ҳаракатлар сифатида баҳолаши, ва бинобарин, бундай ҳаракатларни амалга ошириш натижасида вужудга келган эътирозни иштирокчининг ўзига даъво қилиш ҳуқуқига эгалар.

9. Иштирокчининг ҳар бир ходими БЭБда операцияларни амалга оширишда қуйидагиларга риоя этиши шарт:

а) иштирокчи ўзининг ва мижозларининг манфаатларига амал қилиши, битим амалга оширилишида унинг ўзи манфаатдор шахс сифатида тан олиниши ёки иштирокчининг мижозлари манфаатларига ё унинг ўзига салбий таъсир этиши мумкин бўлган битимларни тузмаслиги;

б) ўзининг холис позициясини ифода этилишига салбий таъсир бериши мумкин бўлган битимга доир ҳар қандай манфааати тўғрисида ўз раҳбарига хабар бериши. Ходим ўзи манфаатдор шахс сифатида тан олиниши мумкин бўлган амалга оширилган ёки режалаштирилган битимларга доир ахборотни раҳбариятга маълум қилиши.

10. Иштирокчилар операцияни ўз ҳисобидан амалга оширганда битимлар бўйича ўз контрагентларининг кредитга лаёқатлилигини баҳолаш учун тўла жавобгар бўладилар.

11. Иштирокчиларга қуйидагилар ман этилади:

а) бошқа иштирокчиларга уларнинг бозор муносабатини ўзгартириш мақсадида бевосита ёки билвосита таъсир кўрсатиш;

б) қуйидаги сохта битимларни тузиш:

иккита ва ундан кўпроқ ўзаро муқобил йўналишдаги иштирокчилар ўртасида олдиндан келишилган, тахминан бир хил суммаларга ҳамда деярли бир хил нарх бўйича, одатда, уларнинг бажарилиши назарда тутилмаган ва мақсади савдонинг нарх кўрсаткичларини кўтариш (пасайтириш) бўлган битимни;

иккита иштирокчи ўртасида олдиндан келишилган нарх бўйича, бозор конъюнктурасига яққол тўғри келмайдиган ва мақсади савдонинг нарх кўрсаткичларини кўтариш (пасайтириш) бўлган битимни;

натижада пул маблағлари олдинги эгасининг қўлида қоладиган, лекин ушбу иштирокчиларнинг БЭБда фаоллиги тўғрисида фикр яратадиган битимлар сериясини;

в) БЭБда тузилган битимлар бўйича ҳисоб-китобни амалга оширишни рад этиш;

г) БЭБда вужудга келадиган бозор ҳолатига таъсир этиш мақсадида атайин нотўғри ахборотни тарқатиш;

д) маъмурга ва бошқа иштирокчиларга ноаниқ ёки нотўғри ахборотни тақдим этиш;

е) маъмурга бозор конъюнктураси шаклланишига сезиларли даражада таъсир этиши мумкин бўлган ахборотни тақдим этмаслик (яшириш).

12. Дилерлар БЭБга доир шарҳларда иштирок этишлари, маълум давр учун битимларни амалдаги баҳолари динамикаси тўғрисида маълумот тарзидаги ахборотини тақдим этишлари мумкин.

II. Банкларарo пул ресурслари электрон бозорида операциялар ўтказиш тартиби

1. БЭБда операциялар ўтказиш шартлари

13. Маъмур ДТМБда ишлаш учун иштирокчиларни икки босқичли логин ва парол билан таъминлайди. Биринчи босқичли логин ва парол фақат дилернинг бевосита бошлиғига маълум бўлади. Биринчи босқичли парол иштирокчининг савдо терминалини активлаштириш ҳуқуқини беради. Ҳар бир дилер ДТМБга кириш учун фойдаланадиган ўзининг иккинчи босқичли хос (уникал) паролига эга бўлади. Маъмур ҳар 6 ойда биринчи босқичли паролни ўзгартиради, иккинчи босқичли паролни эса ҳар 3 ойда ўзгартиради ва ушбу ўзгариш тўғрисида маълумотни конвертга солиб, муҳрланган ҳолда фақат дилернинг бевосита бошлиғига шахсан топширади.

14. Иштирокчилар тузиладиган битимнинг қуйидаги асосий шартларини батафсил келишиб олишлари ва тасдиқлашлари шарт:

а) банкларарo кредитлар ва/ёки депозитлар, Марказий банк кредити ва тижорат банкларининг Марказий банкка жалб этиладиган депозити (кейинги матнда - кредит ва/ёки депозит) суммасини;

б) кредитлар ва/ёки депозитлар валютасини;

в) кредитларни ва/ёки депозитларни бериш муддатини (дастлабки ва сўнгги тўлов саналарини);

г) кредитлар ва/ёки депозитларни қайтариш муддатларини;

д) фоиз ставкасини;

е) фоизларни тўлаш тартиби ва муддатларини;

ж) битимга доир тўловларни амалга ошириш бўйича йўриқномаларни;

и) иштирокчиларнинг битим бўйича мажбуриятларини бажармаганлиги ёки лозим бўлган равишда бажармаганлиги учун жавобгарлиги.

15. Пул ресурсларини БЭБда жойлаштириш ва/ёки жалб этиш иш кунларида маҳаллий вақт билан соат 9.00 дан соат 18.00.гача ўтказилади.

16. Иштирокчи ўз ходимларига ўз ҳисобидан ва ўз номидан операцияларни амалга ошириш учун ишончномалар бериш масаласини фақат иштирокчи, унинг мижозлари ва контрагентлар манфаатларига суиистеъмол ва зарар етказишнинг олдини олиш борасида тегишли чоралар ишлаб чиқилганидан кейин кўриб чиқиши лозим.

17. Иштирокчилар ўз савдо хоналарига бегона шахслар киришини чеклашлари ва назорат қилишлари шарт. Дилерлар бошқа иштирокчининг савдо хонасидан битим тузишлари ва бирон-бир иш таклифларини беришлари мумкин эмас. Дилерларнинг бир-бирларининг савдо хоналарига киришлари фақат икки иштирокчи раҳбариятининг рухсати олинганидан кейин мумкин бўлади.

18. Иштирокчининг контрагентлар билан муносабатларида мазмуни мазкур Низомда ифода этилган БЭБда битимларни

амалга оширишнинг стандарт қоидалари қўлланилади.

Стандарт қоидалар қўлланилмаган БЭБнинг дастаклари (инструментлари) бўйича иштирокчилар орасида музокара олиб боришда битим шартлари ва ҳужжатларни тайёрлаш батафсил келишиб олинади.

19. Иштирокчи контрагент билан битимни амалга оширишдан олдин қуйидагилар бўйича аниқ ишонч ҳосил қилиши лозим:

а) ДТМБнинг тизим коди ёки телекс автожавоби орқали контрагентни тўғри танлаб олганлигига;

б) иштирокчи томонидан танланган контрагент учун лимитнинг эркин қолдиғи мавжудлигига;

в) ўз ходимларининг ваколатларга эгалигига (котировканинг энг кўп (максимал) суммасига лимитлар қисмида, очиқ позиция миқдори ҳажми ва х.к.)

г) контрагент билан имзоланган Бош келишув мавжудлигига.

20. БЭБда битим тузишда иштирокчилар аниқ профессионал тилни ҳамда ҳамма қабул қилган терминологияни қўллашлари шарт. Айрим махсус терминлар иштирокчилар томонидан бир хил маънода тушунилади.

21. Иштирокчи дилерларнинг битимни тузиш ва аниқ профессионал терминологиядан фойдаланиши учун уларнинг жавобгарликларини таъминлаши шарт.

Иштирокчи дилерларнинг операцияларни амалга ошириш пайтида уларнинг ҳаракатлари устидан назорат бўйича ички тартиблар, шунингдек, БЭБ талабларига мувофиқ унинг қайта тайёрлаш тизимини ўрнатиши керак.

22. Савдо хонаси («фронт-офис»нинг) ҳамда битимлар ҳисоб-китобини ва ҳисобини амалга оширадиган бўлинма («бэк-офис») бошқа-бошқа хоналарда жойлаштирилиши шарт.

Иштирокчи «фронт-офис» ва «бэк-офис» ходимларининг функционал мажбуриятлари тўлиқ равишда ажратилган, шунингдек, тузилган битимлар бўйича тасдиқномалар бевосита «бэк-офис» ходимлари томонидан жўнатиладиган ва олинадиган тартибни ўрнатиши лозим.

Иштирокчи «бэк-офис» ходимларининг турли хизмат бўйсинувини, ҳисоботнинг вертикаллигини, ходимларни, дилерларнинг иш натижасидан қатъи назар, рағбатлантириш тизимини ўрнатиши лозим.

23. Иштирокчининг «бэк-офис»и иштирокчининг "фронт-офис»и томонидан тузилган битими бўйича ёзма ёки электрон тасдиқномани жўнатади, шунингдек, контрагентдан олинган ушбу битим бўйича ёзма ёки электрон тасдиқномани текширади.

Дилер томонидан битим тузилганидан кейин, битимга доир ёзма тасдиқнома иккала иштирокчи томонидан контрагентнинг «бэк-офис»и адресига жўнатилиши лозим.

Иштирокчининг «бэк-офис»и аниқ валюта битими бўйича контрагентдан ёзма ёки электрон тасдиқнома олганидан кейин, тасдиқнома зудлик билан батафсил текширилиши лозим. Агар контрагентдан олинган тасдиқномада дилер томонидан тузилган битим шартлари ўртасида фарқ мавжуд бўлса, иштирокчининг «бэк-офис»и ходимлари фарқни бартараф этиш мақсадида зудлик билан контрагентнинг «бэк-офис»и ходимлари билан музокара олиб бориш орқали янги тасдиқнома ёки фарқни тўғрилаш учун ундан ёзма равишдаги розилик олиш мақсадида барча зарур чораларни кўришлари лозим.

Агар «бэк-офис» томонидан битим бўйича ёзма тасдиқнома олинмаса, тасдиқнома олмаган иштирокчи контрагентнинг «бэк-офис»идан зудлик билан ёзма тасдиқномани сўраши ва уни олишга эришиши зарур.

«Бэк-офис» томонидан битим қайта тасдиқланганда ёки тасдиқнома қайта жўнатилганда операцион хатоликларга йўл қўймаслик учун «икки маротаба ҳисобга олишдан сақланинг» деган белги қуйилади.

2. Банкларарo пул ресурслари электрон бозори индикаторлари

24. Маъмур кўрсаткичларни ҳар бир иш куни учун ишлаб чиқилган ҳисоб-китоб методикаси бўйича маркет-мейкерлар томонидан эълон қилинадиган миллий валютадаги пул ресурсларини жалб этиш ва жойлаштириш ставкалари асосида шакллантиради.

25. Маркет-мейкерлар рўйхати, қоида тариқасида, Ўзбекистон Банклар ассоциацияси томонидан уларнинг молиявий ҳолатига, кредитга лаёқатлигига, ишбилармонлик обрўсига, фаолиятининг рейтинг баҳосига, БЭБдаги фаоллигига, банкларарo битимлар бўйича тажрибага эгалигига кўра белгиланади ва унга Ўзбекистон Республикаси резиденти ҳисобланган 16 та тижорат банклари киради. Маркет-мейкерлар рўйхати маъмур томонидан доимий равишда, лекин 1 йилда камида бир маротаба қайта кўриб чиқилади.

26. Ҳар бир маркет-мейкер Ўзбекистон Банклар ассоциациясини қабул қилинган қарор тўғрисида камида 3 иш куни олдин хабардор қилган ҳолда ставкаларни эълон қилишни тўхтатиб қўйиш ҳуқуқига эга.

27. Бирон-бир банк ставкаларни эълон қилишни тўхтатиб қўйган ҳолда, Ўзбекистон Банклар ассоциацияси ушбу банкни алмаштириш бўйича чоралар кўради ва амалга оширилган алмаштириш ҳақида оммавий ахборот воситалари орқали ахборот беради.

28. Ўзбекистон Банклар ассоциацияси маркет-мейкерларни қуйидаги ҳолларда рўйхатдан чиқаради:

а) агар маркет-мейкер норепрезентатив котировкаларни ўрнатса (котировкалар олдинги котировкадан 50%га юқори ёки паст бўлмасликлари лозим);

б) агар маркет-мейкер мазкур Низом билан ўрнатилган ўз мажбуриятларини бажармаса;

в) инсофсиз хатти-ҳаракатлари тўғрисида бошқа иштирокчилар томонидан асосланган шикоятлар тушса.

29. Маркет-мейкерлар томонидан эълон қилинган ставкалар фақат индикатив ахборот ҳисобланади. Уларнинг чоп этилиши маркет- мейкерларга БЭБда аниқ битимлар тузиш бўйича ҳеч қандай мажбурият юкламайди. Бунда маркет-мейкерлар томонидан эълон қилинган ставкалар норепрезентатив бўлмаслиги ва уларнинг амалдаги имкониятларига боғлиқ бўлиши лозим.

30. Қуйидаги индикаторлар ўрнатилади:

UZIBOR - (Uzbekistan Interbank Offered Rate) маркет-мейкерларнинг миллий валютадаги таклифларининг ўртача ставкаси бўлиб, у 4 та энг юқори (юқори квартили) ва 4 та энг паст (қуйи квартили) ставкаларини чиқариб ташлаган ҳолда, қолган 8 та ставкалар суммасини 8 га бўлиш йўли билан ҳисобланди.

UZIBID - (Uzbekistan Interbank Bidding Rate) маркет-мейкерларнинг миллий валютадаги жалб этиш ёки талабининг ўртача ставкаси бўлиб, у пул маблағларини сотиб олишга доир 4-та энг юқори (юқори квартили) ва 4-та энг паст (қуйи квартили) ставкаларини чиқариб ташлаган ҳолда, қолган 8-та ставкалар суммасини 8-га бўлиш йўли билан ҳисобланди.

UZIAR - (Uzbekistan Interbank Average Rate) UZIBOR ва UZIBID ставкалари ўртасидаги ўртача миқдор (медиана).

UZIBOR ва UZIBID индикаторлари маркет-мейкерлар томонидан эълон қилинадиган ставкалар асосида пул ресурсларини жалб этиш ва жойлаштиришнинг қуйидаги стандарт муддатлари бўйича ҳисобланади:

овернайт;
1 ҳафта;
1 ой;
2ой;
3 ой;
6 ой;
9ой;
12 ой.

Пул ресурсларини жалб этиш ва жойлаштиришнинг муддатлари савдо ўтказилган кундан бошлаб ҳисобланади.

31. Индикаторларни аниқлаш учун маркет-мейкерлар ҳар иш куни ДТМБ орқали маъмурга маҳаллий вақт билан соат 9.00.дан соат 11.30. оралиғида барча белгиланган стандарт муддатлар бўйича маҳаллий вақт билан соат 9.00 га бўлган ҳолатига кўра, пул ресурсларини жалб этиш ва жойлаштириш ставкасини ўз ичига киритилиши лозим бўлган ўзларининг котировкаларини тақдим (эълон) қилишлари лозим.

32. Котировкалар миқдори йиллик фоизларда валюта турига кўра икки ўнлик белгидан кам ва олтита ўнлик белгидан кўп бўлмаган аниқликкача кўрсатилади.

33. Индикаторлар фиксинги (ҳисоби) уларнинг маҳаллий вақт билан соат 11.30. га бўлган ҳолатидаги котировкалар асосида амалга оширилади. Маркет-мейкерлар эълон қилган котировкалар ўсиб (камайиб) бориши тартибида кўрсатилади, юқори ва қуйи квартиллар олиб ташланади, қолганлардан эса ўртача арифметик ҳисоблаш учун фойдаланилади. Техник сабабларга кўра фиксинг имкони бўлмаган ҳолларда, индикаторларни шакллантириш учун маркет-мейкерларнинг охирги котировкалари ўлланилади.

34. Маъмур маркет-мейкерлар рўйхатини, шунингдек,

индикаторлар тўғрисидаги ахборотни маъмур веб-сайтида, ДТМБда ва Ўзбекистон Республикасининг оммавий ахборот воситаларида чоп этилишини амалга оширади.

3. Битим тузиш тартиблари

35. БЭБда операциялар иштирокчининг савдо хонасида иш вақтида амалга оширилиши лозим.

36. Иштирокчи ўзига мос контрагентни танлайди ва у билан битимнинг барча шартларини махфий равишда келишиб олади.

37. Пул ресурсларини жойлаштириш (жалб этиш) тўғрисида қарор қабул қилинган тақдирда, иштирокчилар контрагентнинг молиявий ҳолатини, унинг Марказий банк нормативларига риоя қилишини ўрганишлари мумкин.

38. БЭБда тузиладиган битим шартлари иштирокчилар томонидан ҳар бир аниқ ҳолда дилерлар ўртасида ДТМБ ёки бошқа алоқа воситалари орқали музокаралар олиб бориш орқали белгиланади.

39. Иштирокчиларнинг дилерлари томонидан битимлардаги барча шартлар бўйича келишувга эришилган вақтдан бошлаб битим тузилган ҳисобланади.

40. Қоғозга чоп этилган ДТМБ бўйича музокаралар иштирокчилар томонидан оддий ёзма равишдаги шаклга эга бўлган ҳужжат ва битим тузилганлиги ҳамда тегишли битим бўйича иштирокчиларнинг ҳуқуқлари ва мажбуриятлари вужудга келиши далили сифатида тан олинади.

41. Иштирокчилар тузиладиган битим шартларини келишиб олиш учун уларнинг ўртасида ўтказилган барча музокараларни ёзиб боришлари мумкин.

42. Битим тузилгандан кейин, иштирокчилар битим тузилгандан кейинги кунинг якунига қадар шартли равишда бир-бирларига, агар битим тузилган сана билан унинг тўлов санаси мос тушган ҳолда - битим тузилган вақтдан бошлаб 2 соат мобайнида, лекин маҳаллий вақт билан соат 15.30. дан кечиктирилмаган ҳолда, битимнинг асосий шартлари тасдиқномасини мажбурий тартибда жўнатишлари шарт.

43. Иштирокчилар ДТМБ, SWIFT тизими, телекс ёки бошқа электрон алоқа турлари орқали олинган битим тузилганлиги тўғрисидаги тасдиқномани ўрнатилган тартибда расмийлаштирилган, битим тузилганлигини тасдиқловчи расмий ҳужжат сифатида тан оладилар.

44. Агар тасдиқномаларда мазкур Низомга мувофиқ тузилган битимнинг муҳим шартларига доир фарқ аниқланса, ушбу фарқни аниқлаган иштирокчи зудлик билан бошқа томонга музокаралар жараёнида келишилган битим шартлари ҳамда тасдиқномаларда кўрсатилган шартлар орасида фарқ мавжудлиги тўғрисидаги фактни хабар қилади.

Томонлар тузилган битим ҳамда ёзма равишдаги тасдиқномалар шартлари орасида аниқланган фарқларни бартараф этиш, шу жумладан, тузатиш тасдиқномаларини жўнатиш йўли билан чораларни кўрадилар.

4. Битимлар бўйича тўловларни амалга ошириш тартиблари

45. Тузилган битимлар шартларидан келиб чиқадиган мажбуриятлар бўйича тўловлар, томонлар ўртасида келишилган сумма миқдорида, белгиланган тўлов санасида ҳамда амалдаги қонун ҳужжатларига мувофиқ амалга оширилади.

46. Кредитни (депозитни) қайтариш муддати келганида, қарз олувчи кредиторга кредитни ва/ёки депозитни, битим тузишда келишилган қайтариш санасида, ўз тўлов топшириқномаси билан асосий қарз ва у бўйича ҳисобланган фоизларни қайтариши шарт. Кредиторнинг вакиллик ҳисобварағига маблағларни амалда ўтказиш санаси пул ресурсларини қайтариш санаси ҳисобланади.

47. Жалб этилган пул ресурслари бўйича фоизлар қарз олувчи томонидан, агар иштирокчилар томонидан битим тузишда бошқача белгиланмаган бўлса, ҳар ойда тўланади. Фоизлар ҳисобланишида дастлабки ва якуний тўлов саналари бир кун деб ҳисобланади.

48. Фоизларни ҳисоблаш йилдаги мавжуд календар (шартли равишда 365 кунга тенг деб қабул қилинган) кунлари ҳисобидан келиб чиққан ҳолда дастлабки тўлов санасидан бошлаб якуний тўлов санасигача бўлган давр учун амалга оширилади, бунда дастлабки тўлов санаси ва якуний тўлов санаси бир кун деб ҳисобланади.

49. Битимлар бўйича тўловлар битим тузишда иштирокчилар томонидан келишилган валютада амалга оширилади.

50. Келишилган валютада тўловларни амалга ошириш бўйича барча харажатлар тўловни амалга оширувчи иштирокчи томонидан тўланади.

51. Агар битимни ижро этиш санаси дам олиш ёки байрам кунига тўғри келса, ушбу сана дам олиш ёки байрам кунидан кейинги биринчи иш кунига кўчирилади.

52. Агар олинган маблағлар суммаси қарздорликнинг барча (кредитнинг (депозитнинг) суммаси, у бўйича ҳисобланган фоизлар ҳамда тўловни муддатидан кечиктирилганлик учун пеня) суммасини тўлаш учун етарли бўлмаса, қарз олувчи биринчи навбатда тўловни муддатидан кечиктирилганлиги учун пеня, кейин эса фоизларни тўлайди, қолган сумма эса тақдим этилган кредит (депозит) бўйича асосий қарзни тўлаш учун жўнатилади.

53. Пул ресурсларини муддатидан олдин қайтариш фақат иштирокчиларнинг ўзаро розилиги мавжуд бўлганда амалга оширилиши мумкин. Бунда қарзни муддатидан олдин тўловчи қарздор қарз қайтарилиши мўлжалланган кундан бир кун олдин иккинчи томонга билдиришнома жўнатади. Агар пул ресурслари кредиторнинг розилигисиз муддатидан олдин қайтарилса, кредитор қарз олувчидан битим тузишда иштирокчилар томонидан келишилган пул маблағлари жойлаштирилишининг бутун муддати учун ҳисобланган фоизларнинг тўлиқ ҳажмини тўлашини талаб этиш ҳуқуқига эга.

5. Томонларнинг жавобгарлиги

54. Иштирокчиларнинг битим бўйича мажбуриятларнинг бажармаслиги ёки лозим бўлган тарзда бажармаслиги учун жавобгарлиги иштирокчилар ўртасида Бош келишув тузиш жараёнида келишиб олинади.

55. Ҳар бир иштирокчи тақдим этган ахборотининг ишончлилиги учун жавобгардир. Нотўғри ахборот бериш мазкур Низомни қўпол равишда бузиш ҳисобланади ва нотўғри маълумотлар тақдим этиш фактини ушбу иштирокчининг тижоратда ишончсиз эканлигига далил сифатида эълон қилишга асос бўлиб ҳисобланиши мумкин.

56. Иштирокчиларга Марказий банкнинг меъёрий талабларига риоя этиш учун жавобгарлик иштирокчиларнинг ўз зиммаларига юклатилади.

III. Ахборот махфийлиги

57. БЭБда амалга ошириладиган операциялар тўғрисидаги ахборот махфий исобланади.

Мазкур Низомга мувофиқ томонлар бир-бирига берадиган, битимни амалга ошириш билан боғлиқ барча ахборотлар, шу жумладан, тузилган битим бўйича тасдиқномалар томонлар томонидан махфий деб тан олинади. Бундай ахборотларни, амалдаги қонун ҳужжатларига мувофиқ олиш ҳуқуқига эга бўлган шахс ва органларга тақдим этиш ҳолларини мустасно этган ҳолда, муҳокама этиш ва тўлиқ ёки қисман ошкор этиш мумкин эмас.

Иштирокчилар битимга доир махфийликни сақлаш учун жавобгар бўладилар.

Томонлар махфий ахборотни иккинчи томоннинг ёзма розилиги мавжуд бўлган тақдирда ошкора этиш ҳуқуқига эгалар.

58. Ахборотни қабул қилиш-топширишда, шунингдек уни қайта ишлашда муҳофаза этилишини таъминлаш электрон-ҳисоб-китоб тармоқларида ахборотни муҳофаза этиш борасидаги Марказий банк талабларига мувофиқ бўлиши лозим.

59. БЭБда иш олиб бориш жараёнида ёки унинг натижасида олинган махфий ахборотдан фойдаланиш иштирокчининг олиб борадиган тегишли фаолияти билан чекланиши лозим. Иштирокчи ҳам, унинг бирон-бир ходимлари ҳам бундай ахборотдан ўзларининг шахсий манфаатлари учун ёки даромад олиш воситаси сифатида фойдаланишлари ёки фойдаланишга рухсат беришлари мумкин эмас.

IV. Савдо натижаларини чоп этиш

60. Маъмур савдолар натижаси бўйича ҳисобот ва расмий ахборот тайёрлайди ва у расмийлаштирилганидан кейин оммавий ахборот воситаларида эълон қилади.

61. Савдолар натижаси тўғрисидаги расмий ахборот қуйидаги маълумотларни ўз ичига олади:

а) савдо ўтказиш санаси;

б) савдонинг умумий ҳажми ва кредитларни ва депозитларни жойлаштириш (жалб этиш) муддатлари;

в) савдолар натижалари асосида аниқланган пул ресурслари учун минимал ва максимал фоиз ставкаси;

г) савдода иштирок этган банклар сони;

д)тижорат ёки бошқа сир бўлмаган ахборот.

V. Якуний қоида

62. Томонлар амалдаги қонун ҳужжатларига мувофиқ мазкур Низом талабларига риоя этиш учун жавобгардирлар.

Ҳазрати инсон

Ҳар бир инсон ўз олдига аниқ мақсад қўйиб яшайди... Кимдир умрининг охиригача илмий изланишлар қилиб олим бўлади, кимдир ҳунар ўрганиб уни етти авлодига тарғиб қилади. Яна кимдир эса, ҳаёти давомида маҳалла, қўни-қўшнилар ва жамоасига холисона хизмат қилиб, эл-юрт ҳурматида бўлади.

Бугун биз ҳикоя қилмоқчи бўлган инсон мана шундай улуғ фазилат эгаси, банк соҳасининг ҳақиқий фидойиси Ниғмат ака ТЎЛАГАНОВдир.

- Отам Нурмат бобо (ҳозир 95 ёшда- лар) математика-физикадан дарс берганлари учун бу фанлардан баҳоим «5» эди, - деб эслайди Ниғмат ака суҳбат чоғида. - Шу боис 1966 йил ўрта мактабни тамомлаб, Тошкент Молия институтига ўқишга кирдим.

Ёшликда олинган билим тошга ўйилган нақшдир, деб бежиз айтмаган доно халқимиз. Устозларининг ўгитларини дастуруламал қилиб олгани туфайли ўз касбининг моҳир устасига айланган Ниғмат ака бугунги кунда ҳар қандай манаман деган банк ходимини йўлда қолдиради.

Бизнинг бу гапимизга Халқ банкининг Шайхонтоҳур филиали бошқарув раиси Миржалол ака Йўлдошев қўшилиб жумладан шундай дейди:

- Биласиз, бизнинг соҳамизда кадрлардан назарий салоҳиятдан ташқари ҳалоллик ва босиқлик талаб этилади. Ниғмат акадай олижаноб инсонлар бармоқ билан саноқли даражада. У киши мансабпарастлик, манмансираш, ўз лавозимидан шахсий манфаати учун фойдаланиш каби иллатлардан бутунлай холидир.

Ниғмат ака ҳақиқатан ҳам чуқур билимли ва кўп йиллик амалий тажрибага эга инсон. Республика Халқ банкининг Шайхонтоҳур филиалига қарашли 132-шохобчада қарийб 34 йилдан буён ишлаб келмоқда. Шу давр мобайнида амалиёт ўташ учун келган шогирдларга соҳанинг ёзилган ва ёзилмаган сирларидан дарс берди. Биз учун меҳнат буюк ҳуқуқ ва буюк бурч, дейди устоз ўз шогирдларига. У киши ёш кадрларга сабоқ беришда яшашда ҳам, фаолиятда ҳам ҳуқуқ қуролинг, бурч эса соф виждонинг бўлсин, шундагина ҳалоллик биноси ўз-ўзидан бунёд бўлади, деб уқтирадилар.

Ниғмат акадан бутун «Тахтапул» маҳалласининг аҳолиси миннатдор. - Бугунги кунда бу кишидек ҳақиқий фидойи инсонларни топиш қийин. Ниғмат ака иш вақти тугаса ҳам мижозлар раъйига қараб ишлайдилар. Айниқса, қарияларга нафақа, 2 ёшдан 12 ёшгача бўлган болалар пулларини ҳамда ижтимоий ёрдам таъминотларини бериш вақтида бу одамни уйидан топиш амри маҳол, - дейди маҳалла фуқаролар йиғини раиси Суръат ака Исмоилов.

Катта бир оиланинг тўнғич фарзанди эдим, дея суҳбатни давом эттиради қаҳрамонимиз. Ортимдан яна 11 нафар бола эргашаётганини ҳис қилиб, уларга ўрнак бўлиш учун ўз иродамни ўзим чархлаб борганман. Отамнинг дасти, онамнинг кучи бўлиб, ука-сингилларимга ғамхўрлик қилдим.

Бу дунёда ҳамма нарсанинг ўз ўлчами бор. Шунингдек, бахтиёрлик ҳам чегараси билан қадрли. Инсонларнинг умри давомида қийинчиликларни бошидан кечириши ҳам табиий ҳодисадир. Ниғмат ака бошига тушган кулфатларни бундан баттари ҳам бўлиши мумкин-ку, дея сабр билан енгади. Бу у кишининг яна бир янги фазилатини кашф этади. Сабрли бўлиш. - Айтадилар-ку, сабр ҳар қандай куч-қувватдан ҳам қудратли, деб,- таъкидлайди у киши. - Ҳаракат қилиш керак, фақат борига қаноат билан.

Ниғмат ака ўз мижозларига ғамхўр, қарияларга ўз ота- онасидек, ёшларга ўз фарзандларидек муносабатда бўлади. 81 ёшли нафақахўр Қумрихон ая ҳикоя қиладилар:

- Раҳматли турмуш ўртоғим ўз маошларидан орттирган пулларини Ниғматжон ишлайдиган банк омонатида сақлар эди. 1986 йил 5 март куни тўсатдан вафот этдилар. Ўзингиз биласиз, бундай ҳолларда одамнинг боши гангиб, нима қиларини билмай қолади. Ана шу мусибатли кунларимизда Ниғматжон ёрдам қўлини чўзди. У кишининг саъй-ҳаракатлари туфайли васият қилиб қолдирган омонатларни тезликда олиб таъзия маросимларини ўтказдик.

Бугунги кунда Халқ банкининг Шайхонтоҳур филиалига қарашли 132-сонли шохобчасида 19 мингдан ортиқ омонатчилар мавжуд. Улар хоҳлаган пайтда ўз пулларини банкдан олиб, кўзлаган мақсадлари учун ишлатиб келмоқда. Ниғмат акадек инсон эса доимо уларнинг хизматида.

Суҳбат чоғида биз қаҳрамонимизнинг оиласи ҳақида ҳам қизиқдик. Шунда у кишининг фарзандларини ҳам худди ўзидек ҳалол, мулоҳазали инсон, деб тасаввур қилдик. Ахир, боғнинг қандай мева бериши боғбонга боғлиқ, деган гаплар бежиз айтилмаган.

Ниғмат аканинг тинчлик бўлса бас, менинг ҳаётда армоним йўқ, дея жўнгина билдирган фикрлари эса бизда у кишига нисбатан чинакам ҳавас ҳиссини уйғотди.

Шавкат НАЗАРОВ,
Назира МАВЛОНОВА.

ЎЗБЕКИСТОН БОЗОРИ МУВАФФАҚИЯТЛИ ЎЗЛАШТИРИЛМОҚДА

Британиянинг Travelex корпорацияси хусусий шахсларга молиявий хизматлар кўрсатиш бўйича нобанк муассасалар орасида дунёда энг йирик оператор бўлиб, ўзининг пул жўнатмалари тизимини яратган. Корпорация ўз маҳсулотини Ўзбекистон бозорига муваффақиятли олиб кирган. Компаниянинг пресс-релизида ана шу ҳақда хабар берилади.

Ўзбекистонда ушбу корпорациянинг вакили Trust Monet Transfer (TMT МКТ) молия-кредит ташкилотидир.

Республикада пул жўнатиш сервиси – Travelex ишга туширилганидан кейин (2005 йил март) компания мамлакатнинг йирик банклари билан бир қатор битимлар имзолади. Ушбу банклар жумласига "Халқ Банк"и, "Пахта Банк", "Трастбанк", "Асакабанк", "Туронбанк" киради.

"Туркистон-пресс" НААга Travelex ваколатхонасидан хабар беришларича, ҳозирги вақтда пул жўнатмалари соҳасидаги хизматлар мамлакатнинг бутун ҳудудида ҳамкор банкчилар филиаллари тармоғи орқали кўрсатилмоқда. 2006 йил 1 феврал ҳолатига хизмат кўрсатиш пунктларининг сони 155 тага етган. Улар Ўзбекистоннинг кўпчилик шаҳарларида ва йирик туман марказларида жойлашган бўлиб, бу ҳол мижозлар учун тизимдан фойдаланишда қулай шароит яратади.

Travelex корпорацияси Ўзбекистон пул жўнатмалари бозорига мижозлар учун жозибали бўлган "1000 АҚШ доллари учун 1 АҚШ доллари" деган шиор билан кириб келди. Бу 1000 АҚШ доллари жўнатганлик учун 1 АҚШ доллари миқдорида ҳақ олинишини англатади. Республикада олти ой ичида компания аҳоли учун рақобатбардош, ижтимоий йўналтирилган, бозор эҳтиёжларини қондирадиган тарифлар яратиш йўлида яна бир қадам ташлади. Яъни 2005 йил 1 октябрдан бошлаб тарифлар пасайтирилиши эълон қилинди – жўнатилаётган пул суммаси кўпайган тақдирда мижоздан олинадиган ҳақ анча камаяди.

Ҳозир Travelex компанияси фақат чакана бозордагина ишлаб қолмасдан, шу билан бирга корпоратив мижозларга ҳам хизмат кўрсатмоқда.

Мутахассислар айтишича, ҳозирги кунда Travelex энг янги, тез, хавфсиз ва ишончли халқаро пул жўнатиш тизимларидан биридир. Икки йилдан ортиқроқ вақт мобайнида ишлаб келаётган бу тизимга 138 та давлат қўшилди.

Travelex тизимининг реал вақт режимидаги тезкор халқаро пул жўнатмалари хавфсизлик борасидаги барча талабларга жавоб беради, чунки OFAC, AUSTRAC & European List тизимларида мувофиқлик синовидан ўтади ва бу ҳол банкларни хатарлардан ҳимоялайди.

"Туркистон-пресс" НАА.

ОМОНАТ — ИККИ ТАРАФЛАМА ДАРОМАД

Тижорат банкларида хусусий мижозлар билан иш олиб бориш жараёнини жамғарма ва омонатларсиз тасаввур этиш қийин. Ҳар бир банк ўз омонатларини жорий этишда уларнинг қулайлиги, икки тарафлама даромадлилиги ҳамда кафолатлилигини таъминлашга алоҳида эътибор беради.

АТ "Ўзсаноатқурилишбанк" аҳолининг банкларда пул маблағларини сақлашдаги манфаатдорлигини ошириш ва бу билан банк ресурс базасини мустаҳкамлаш мақсадида 2005 йил давомида "Наврўз", "Шодлик", "Мадад", "Фойдали", "Сармоя", "Эффект", "Олтин куз", "Танлов", "Барака", "Янги йил туҳфаси", "Байрам совғаси" номли муддатли ва жамғариладиган юқори даромад берувчи омонатларини жорий этди.

Натижада, аҳолининг миллий валютадаги омонат қолдиқлари 2005 йил бошига нисбатан 2006 йил 1 январ ҳолатига 34284,4 млн. сўмга ошди ва жами омонат қолдиғи 73726,3 млн. сўмни ташкил этди.

Муддатли ва жамғариладиган омонатларнинг салмоғи умумий аҳоли омонатларида 81,4 фоизни ёки 60027,5 млн. сўмни ташкил этади.

Лайло АЗИЗОВА.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЛЮТА БИРЖАСИДА ДАВЛАТ ҚИСҚА МУДДАТЛИ ОБЛИГАЦИЯЛАРИНИНГ САВДО НАТИЖАЛАРИ БЎЙИЧА 2006 ЙИЛ 20 ФЕВРАЛДАН 24 ФЕВРАЛГАЧА

БИРЖА АХБОРОТИ

Рўйхатга олиш рақами	Сўндириш санаси	Номинал (сўмда)	Айланиш (дона)	Айланиши (сўм)	Битимлар баҳоси			Буюртма баҳоси		Ёпилишдаги котировка	
					Ўртача	Минимал	Максимал	Минимал сотиш	Максимал олиш	Сотиш	Олиш
23077UMFS	10.05.2006	1000	5	4 925,00	98,50	98,50	98,50	98,50	98,50	93,06	
23079UMFS	02.08.2006	1000	5	4 775,00	95,50	95,50	95,50	95,50	95,50	93,97	
24076UMFS	05.04.2006	1000	5	4 950,00	99,00	99,00	99,00	99,00	99,00		
24078UMFS	03.05.2006	1000	5	4 925,00	98,50	98,50	98,50	98,50	98,50		
24079UMFS	05.07.2006	1000	5	4 775,00	95,50	95,50	95,50	95,50	95,50		
24081UMFS	17.01.2007	1000	5	4 500,00	90,00	90,00	90,00	90,00	90,00		
Жами:			30	28 850,00							

Маълумот ЎзРВБ фонд бўлими томонидан тақдим этилди.

КРЕДИТ УЮШМАЛАРИ ЖАМҒАРМАЛАРИНИНГ ТУРЛАРИ ҲАҚИДА 2006 ЙИЛ 1 ЯНВАР ҲОЛАТИГА АХБОРОТ*

№	Махсулот номи	Муддати	Йиллик фоиз ставкаси	Минимал миқдори (сўм.)	Изоҳ
"Шердор" (Самарканд ш.)					
	Жамғарма депозитлар				
1	Жамғарма		9,6%	1 000	
2	Махсус (автомашина)	36 мес.	3%	1 000	
	Муддатли депозитлар				
3	Ёрдам	3-12 мес.	24-36%	400 000	
4	Сюрприз	3 мес.	18%	300 000	
5	Сюрприз (юридик шахслар учун)	3 мес.	24-36%	300 000	
6	Мадад	3-12 мес.	18-30%	300 000	
7	Мадад (юридик шахслар учун)	3-12 мес.	24%	300 000	
8	Жамғариладиган депозит	3-12 мес.	12-36%	100 000	
9	"Договорный"	3-12 мес.	30%	300 000	
10	Капитал плюс	6-12 мес.	30-36%	100 000	
11	Пенсионный	12 мес.	36%	100 000	
12	Кредит уюшмалари учун	1-6 мес.	24%	100 000	
"Умид" (Бухоро ш.)					
1	Жамғарма депозитлар	-	13,2-21,6%	-	
	Муддатли депозитлар				
2	3 ойлик	3 мес.	24%	-	-
3	6 ойлик	6 мес.	30%	-	-
4	9 ойлик	9 мес.	33,6%	-	
5	Йиллик	12 мес.	34%	-	-
MCU (Наманган ш.)					
1	Жамғарма депозитлар	-	10-18%	-	Тўлаш шартлари шартномага мувофиқ, фоизлар ойда бир марта ёзилади
"Ласточка" (Навои ш.)					
	Жамғарма депозитлар				
1	"Экспресс-6"	-	6%	100	
2	Ожидаемый	-			Омонатга фоизлар ёзилмайди, омонат биринчи талаб биланок берилади
3	Выпускник	3-12 мес.	18%	5 000	Фоизлар муддат охирида тўланади
	Муддатли депозитлар				
4	Ласточка	12 мес.	30%	5 000	
5	Престижный-2	9 мес.	27%	5 000	Жисмоний шахслар учун, фоизлар ҳар ойда тўланади
6	Подарочный	6 мес.	24%	5 000	
7	Саломатлик	3 мес.	21%	5 000	
8	Даромад	2 мес.	18%	5 000	
9	Ниҳол	1 мес.	12%	1 000	
10	Особый-7	6 мес.	23%	5 000	Фоизлар ҳар ойда тўланади
11	Капитал-15	12 мес.	15%	100 000	Юридик шахслар учун, фоизлар ҳар ойда тўланади
12	Новогодний-2006	12 мес.	36%	5 000	
13	Севинч-2006	12 мес.	33%	5 000	Жисмоний шахслар учун, фоизлар ҳар ойда тўланади
"Ишонч" (Жиззах ш.)					
	Жамғарма депозитлар				
1	Жисмоний шахслар учун	-	18%	5 000	
2	Юридик шахслар учун	-	18-24%	5 000	
3	Хаж	-	20%	5 000	
	Муддатли депозитлар				
4	Сармоя	12 мес.	38%	50 000	Омонат юридик шахслар учун
5	Меҳр-мурувват	12 мес.	42%	5 000	
6	Келажак	3 мес.	24%	5 000	
7	Имкон	12 мес.	36%	50 000	Фоизлар ҳар ойда тўланади
8	Ишонч	6 мес.	30%	5 000	
9	Тухфа	12 мес.	38%	50 000	Фоизлар ҳар ойда тўланади
"Таянч" (Наманган ш.)					
	Жамғарма депозитлар	-	7-12%	5 000	
1	Кундалик	-	-	-	Омонатчининг хоҳишига караб, коммунал ва бошқа хизматларга тўловлар ўтказилади, хизмат учун 1% олинади
2	Муддатли депозитлар	3-12 мес.	18-36%	25 000	
"Хазина" (Самарканд ш.)					
1	Жамғарма депозитлар	-	18%	5 000	
	Муддатли депозитлары				
2	Хазина	3 мес.	30%	50 000	Фоизлар муддат тугагач тўланади
3	Бизнес	6-12 мес.	36%	200 000	Фоизлар ҳар ойда тўланади
4	Ишонч	6-12 мес.	40%	500 000	Фоизлар ҳар ойда тўланади
5	Давр	6-12 мес.	38%	500 000	Фоизлар ҳар ойда тўланади
"Мададкор" (Андижон ш.))					
	Жамғарма депозитлар				
1	Жисмоний шахслар учун	-	12%	5 000	
2	Юридик шахслар учун	-	6%	5 000	
	Муддатли депозитлар				
3	Жисмоний шахслар учун	1-3 мес.	36%	40 000	
4	Юридик шахслар учун	12 мес.	30%	50 000	
"Барака" (Тошкент ш.)					
1	Жамғарма депозитлар	-	8-12%	25 000	Фоизлар ҳар ойда тўланади
2	Аниқ мақсадли жамғариладиган депозит	-	16-24%	25 000	Фоизлар ҳар ойда тўланади
3	Муддатли депозитлар	6 мес.	24-36%	50 000	Фоизлар ҳар ойда тўланади
"Бухоро тадбиркори" (Бухоро ш.)					
1	Жамғарма депозитлар	-	5%	10 000	
	Муддатли депозитлар				
2	Кафолат	12 мес.	42%	10 000	
3	Ташаббус	6 мес.	42%	10 000	
4	Сиҳат-саломатлик	12 мес.	36%	10 000	
5	Яхши ният	6 мес.	36%	10 000	
6	Имкон	12 мес.	39,6%	10 000	
7	Наврўз	12 мес.	32,4%	10 000	
8	Кувонч	12 мес.	30%	10 000	
9	Офарин	6 мес.	30%	10 000	
10	Рамазон	12 мес.	38%	10 000	
"Kapital Union" (Тошкент ш.)					
1	Махсус жамғариладиган депозит	12-60 мес.	20-30%	10 000	Депозит муддати кредит муддатига мос
	Муддатли депозитлар				
2	Муддатли депозит "1"	6 мес.	8-20%	100 000	
3	Муддатли депозит "2"	9 мес.	8-24%	100 000	
4	Муддатли депозит "3"	12 мес.	8-28%	100 000	
5	Муддатли депозит "1"	6 мес.	8-20%	500 000	
6	Муддатли депозит "2"	9 мес.	8-24%	500 000	
7	Муддатли депозит "3"	12 мес.	8-28%	500 000	
"Олтин водий" (Қўқон ш.)					
	Жамғарма депозитлар				
1	Олтин водий	-	24%	-	
2	Юридик шахслар учун депозитлар	-	36%	-	
	Муддатли депозитлар				
3	Депозитлар	2-18 мес.	38-48%	20 000	
"Омад" (Гулистон ш.)					
	Жамғарма депозитлар				
1	Балоғат	-	16-22%	5 000	Маълум ёшга етгунча. Омонатчи томонидан тўлдирилиши мумкин
	Муддатли депозитлар				
2	Барака	9 мес.	18-38%	25 000	Фоизлар ҳар ойда тўланади
3	Наврўз	3 мес.	14-30%	25 000	Максимал миқдори депозит портфели суммасининг 25 % игача
4	Хазина	12 мес.	24-42%	25 000	Омонатлар нақд пулда ва пул ўтказиш йўли билан қабул қилинади
5	Малад	6 мес.	16-34%	25 000	Омонатлар нақд пулда ва пул ўтказиш йўли билан қабул қилинади
"Аср" (Андижон ш.)					
	Жамғарма депозитлар				
1	Соғлом авлод	-	24%	2 000	
2	Тезкор	-	24%	10 000	
	Муддатли депозитлар				
3	Ҳамкорлик	3-12 мес.	20%	3 000	
4	Максад	3-6 мес.	36%	10 000	
5	Мустакиллик 4	6-12 мес.	36%	10 000	
6	Наврўз	6-9 мес.	40-42%	10 000	
7	Хазина	12 мес.	42%	10 000	
8	Кафолат	12 мес.	40%	10 000	
"Финанс плюс" (Тошкент ш.)					
1	Депозит-1	3-12 мес.	48%	100 000	
2	Депозит-2	3-12 мес.	36%	500 000	

***Фақат кредит уюшмалари аъзолари учун**

"Авиценна" (Бухоро ш.)					
1	Муддатли депозит	3 мес.	36%	10 000	Фоизлар ва асосий қарз муддат тугаганидан кейин тўланади
2	Муддатли депозит	6 мес.	42%	50 000	Фоизлар ва асосий қарз муддат тугаганидан кейин тўланади
3	Муддатли депозит	12 мес.	42%	50 000	
"Нурафшон" (Фарғона ш.)					
	Жамғарма депозитлар				
1	Жамғариладиган	15 кунгача	24%	50 000	
	Муддатли депозитлар				
2	МАОШ	1-24 мес.	36%	50 000	
3	Нурафшон	1-24 мес.	42%	50 000	
4	Срочный	1-24 мес.	20%	50 000	
"Азия Траст" (Тошкент ш.)					
	Жамғарма депозитлар				
1	Мунтазам жамғариладиган депозит	1-6 мес.	12%	50 000	Фоизлар депозит қолдиғи 50000 сўмдан ошган тақдирда ёзилади, маблағ олиш ва қўйиш эркин
2	Махсус аниқ мақсадли жамғариладиган ҳисобварақ	1-6 мес.	36%	50 000	Маблағ олинмасдан, тўлдириб бориладиган ҳисобварақ
	Муддатли депозитлар				
3	Корпоратив	3-12 мес.	24%	100 000	Юридик шахс бўлган аъзолар учун
4	Узоқ муддатли	6-12 мес.	36%	100 000	
5	Қисқа муддатли	3-6 мес.	36%	100 000	
"Имкон" (Тошкент ш.)					
	Жамғарма депозитлар				
1	Махсус жамғариладиган депозит	1-24 мес.	16-20%	50 000	
	Муддатли депозитлар				
2	Муддатли 1	3 мес.	20-30%	500 000	
3	Муддатли 2	6 мес.	22-36%	500 000	
4	Муддатли 3	12 мес.	24-40%	500 000	
"Университет" (Тошкент ш.)					
	Жамғарма депозитлар				
1	Жамғариладиган	-	24%	10 000	Фоизлар капиталлаштирилмасдан, ҳар ойда тўланади
	Муддатли депозитлар				
2	Махсус "Агентский"	6 мес.	42%	1 000	Фоизлар муддат тугагач тўланади
3	Университет	6-12 мес.	28%	100 000	Фоизлар муддат тугагач тўланади
4	Комфорт	6-12 мес.	36%	50 000	Фоизлар капиталлаштирилмасдан, муддат тугагач тўланади
5	Фаровон	6 мес.	37%	50 000	Фоизлар капиталлаштирилмасдан, муддат тугагач тўланади
6	Пенсионный	1-12 мес.	36%	10 000	Фоизлар ҳар ойда тўланади
"Инъом" (Жиззах ш.)					
	Муддатли депозитлары				
1	Ҳилол	6 мес.	26%	10 000	
2	Мурувват	6 мес.	36%	10 000	
3	Инъом	6 мес.	40%	10 000	
"Фаровон" (Термиз ш.)					
	Жамғарма депозитлар				
1	Махсус депозит	-	16-22%	1 000	
2	Таъминлаш учун		16-22%		Мажбуриятни қоплаш учун
	Муддатли депозитлар				
3	Нур	2 мес.	24-34%	5 000	
4	Ҳавас	3 мес.	26-36%	7 500	
5	Ният	6 мес.	27-37%	7 500	
6	Самара	9 мес.	28-38%	7 500	
7	Фаровон	12 мес.	30-40%	7 500	

КРЕДИТ УЮШМАЛАРИ ФАОЛИЯТИГА ЯКУН ЯСАЛДИ

Ўзбекистон Кредит уюшмалари ассоциацияси Ўзбекистонда АҚШ Халқаро тараққиёт агентлигининг (USAID) молиявий ёрдамида амалга оширилаётган Ўзбекистондаги жамғарма кредит уюшмаларини ривожлантириш лойиҳаси (WOCCU/Ўзбекистон) мададида кредит уюшмаларининг 2005 йилдаги, шунингдек 2006 йил январ ойидаги фаолиятига якун ясади.

Республикадаги 19 та кредит уюшмаси бўйича 2005 йилнинг миқдор кўрсаткичлари қуйидагилардан иборат: КУ аъзоларининг умумий сони – 32728 шахс, жами активлар миқдори – 7,3 млрд. сўм. 2006 йил 31 январ ҳолатига 20 та КУ бўйича умумий активлар 7,9 млрд. сўмни ташкил қилди, депозитлар ва пай бадаллари суммаси 6,87 млрд. сўмга, берилган кредитлар суммаси 6,7 млрд. сўмга етди. Аъзолар сони 33017 нафар шахсни ташкил этди.

2005 йил ноябр ва декабр ойларида "Нурафшон" КУ, 2006 йил январ ойида эса "Ишонч" КУ энг яхши кредит уюшмалари деб топилди. КУ аъзоларининг энг кўп ойлик ўсиши кўрсаткичи бўйича биринчи ўринларни 2005 йил ноябрида "Хазина" КУ, 2005 йил декабрида "Шердор" КУ, 2006 йил январида "Аср" КУ эгаллади.

2005 йил IV чораги учун махсус танловларнинг ғолиблари ҳам эълон қилинди:

- "Энг яхши бухгалтерия бўлими" – "Авиценна" КУ;
- "Энг яхши кредит бўлими" – "Нурафшон" КУ;
- "Энг яхши ижрочи раҳбарлар" – "Нурафшон" КУ.

Кредит уюшмалари раҳбарларининг йиғилишида WOCCU/Ўзбекистон лойиҳасининг раҳбари Нормундс Мизис натижалар ва Лойиҳани янада ривожлантириш стратегияси билан таништирди.

Кредит уюшмалари олаётган фойдани ошириш мақсадида йиғилиш иштирокчиларига 2005 йилда кредит уюшмаларида жорий этилган ва қўлланилган энг самарали воситачилик ҳақларининг шарҳи ҳам тақдим этилди. Ўрганилган тажрибани ҳисобга олиб, КУларда бундан буён ҳам воситачилик йиғимлари тизимини жорий этиш юзасидан тавсиялар ишлаб чиқилди. Шунингдек, кредит уюшмалари томонидан ахборотни ошкор қилишнинг ҳамда амалга оширилаётган маркетинг тадбирларини мониторинг қилиш механизмининг модел тадбирлари тақдимоти бўлиб ўтди. WOCCU/Ўзбекистон лойиҳаси "Нурафшон", "Аср", "Олтин водий", "Осиё Траст", "Ишонч" кредит уюшмалари билан узоқ муддатли битимлар имзолади.

Йиғилишнинг якунловчи қисмида Молия секторини ривожлантириш агентлиги раҳбарлари ҳамда "Асака" банки вакиллари билан учрашув бўлиб ўтди. Кредит уюшмалари Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 11 августдаги 348-Қарори билан амалга ошириш тасдиқланган Осиё тараққиёт банки иштирокидаги "Кичик ва ўрта микромолиялашни ривожлантириш" лойиҳаси доирасида субординар қарз олиши учун ҳужжатлар тайёрлаш масалалари муҳокама қилинди.

Марказий банк вакиллари иштирокида Ўзбекистон кредит уюшмаларининг барқарорлигини ошириш ва ишончли фаолият кўрсатишини таъминлашга оид долзарб масалалар кўриб чиқилди, тегишли тавсиялар берилди.

Галина ЗАРЕЦКАЯ.

"МАДОР" КРЕДИТ УЮШМАСИГА ЛИЦЕНЗИЯ БЕРИЛДИ

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки Бошқаруви "Мадор" (Қўқон шаҳри) кредит уюшмасига фаолият кўрсатиши учун тегишли лицензия берди.

"Мадор" кредит уюшмасининг фақат пул маблағларидан ташкил топган устав фонди 10,6 млн. сўм миқдорида шакллантирилди.

Кредит уюшмаси асосий йўналишини ўз аъзоларининг маблағларини депозитларга жалб қилиш орқали уларнинг тадбиркорлик лойиҳаларини молиявий ресурслар билан таъминлашга қаратади.

Ҳозирги пайтда республикамизда 28 та кредит уюшмаси бор.

Марказий банк Матбуот хизмати.

«Banklararo maslahat xizmati» компанияси томонидан 2006 йил 27 феврал ҳолатига ҳисобланган UZIBOR, UZIBID ва UZIAR

Номи	1 кун		1 ҳафта		1 ой		2 ой		3 ой		6 ой		9 ой		12 ой	
	Offer	Bid	Offer	Bid	Offer	Bid	Offer	Bid	Offer	Bid	Offer	Bid	Offer	Bid	Offer	Bid
"Асака" банки	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
"Капиталбанк"	11↑	10↑	14↓	13↑	15↑	14↑	15↓	14↓	15↓	15↓	16↓	15↓	16↓	16↑	17↓	16↓
"Ғаллабанк"	10↓	9↓	11↓	10↓	12↓	11↓	12↓	11↓	14↓	13↓	14↓	13,5↓	15↓	14↓	16↓	15↓
"Ипак йўли" банки	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
"Ипотека банк"	11↓	9↓	15↑	13↑	16↑	14↑	17↑	15↑	17↓	15↓	18↑	16↑	18↑	16↑	18↑	16↑
Халқ банки	12↓	10↑	14↑	12↑	15↓	13↑	16↓	14↑	16↓	14↑	16↓	14↑	16↓	14↓	16↓	14↓
ЎзР ТИФ МБ	11,5↑	8,5↓	14↑	11↑	15↑	12↑	15,5↑	12,5↑	16↓	13↓	16,5↑	13,5↑	17↓	14↓	17,5↓	14,5↓
"Пахта Банк"	10↑	8↓	11↓	9↓	12↓	10↓	14↓	11↓	15↓	12↓	15↓	12↓	16↓	14↓	17↓	14↓
"Равнақбанк"	12↑	10↑	14↑	13↑	15↓	14↓	16↑	15↑	16↓	15↓	17↑	16↑	17↓	16↓	18↑	17↑
"Трастбанк"	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
Ў-Тбанк	11↓	8↓	14↑	9↓	15↑	10↓	15↓	10↓	16↑	12↓	16↓	12↓	17↓	14↓	17↓	14↓
"Ўзприватбанк"	12↑	11↑	13↑	12↓	14↑	13↑	15↑	13,5↓	15,5↓	14↓	16↓	14,5↓	16,5↓	15↓	17↓	16↓

UZIBOR	11,3↓	13,8↓	14,8↓	15,3↓	15,7↓	16,1↓	16,5↓	17,1↓
UZIBID	9,3↓	11,6↓	12,6↓	13↓	13,8↓	14,1↓	14,6↓	15,1↓
UZIAR	10,30↓	12,70↓	13,70↓	14,15↓	14,75↓	15,10↓	15,55↓	16,10↓

Газета сахифаланаётганда

ЯНГИ МАВСУМДАГИ ИЛК КЎРГАЗМА

Бугун пойтахтимиздаги «Ўзэкспомарказ» миллий кўргазмалар мажмуасида 7-Ўзбекистон халқаро қурилиш кўргазмаси иш бошлади. «UzBuild 2006» да қурилиш ва интерьер, иситиш ва вентиляция маҳсулотлари намойиш этилади.

Мазкур кўргазма ташкилотчилари бўлган ITE Uzbekistan ва ITE Group Plc (Буюк Британия) кўргазма компаниялари мамлакатимизда шу кунга қадар 50 га яқин кўргазмаларни ташкил қилган бўлиб, уларда жаҳоннинг 30 та давлатидаги 500 дан ортиқ компаниялар иштирок этган. Хусусан, ўтган 2005 йилда ITE Uzbekistan уюштирган кўргазмаларга Буюк Британия, Германия, АҚШ, Россия, Италия, Корея, Туркия, Ҳиндистон, Украина ҳамда қўшни Қозоғистон каби мамлакатлардан 75 мингдан ошиқ соҳа мутахассислар ва меҳмонлар ташриф буюрган.

Тадбир ташкилотчилари кўргазма олдидан матбуот конференциясини ўтказди. Унда сўзга чиққан «Ўзқурилишматериаллари» акциядорлик компанияси бошқаруви раиси Эркин Акбаров, ITE Uzbekistan компанияси бош директори Нигора Ҳасанова ҳамда UzBuild лойиҳаси менежери Ирина Даниловалар журналистларга кўргазмани ўтказишдан кўзланган мақсад ва кутилаётган натижалар ҳақида сўзлаб бердилар.

UzBuild кенг қамровли кўргазма бўлиб, у ҳар йили соҳа мутахассислари эътиборини қозониб келган. Кўргазма ташкил этилганидан буён унда 200 дан ортиқ қурилиш компанияси қатнашди. Айни пайтда улар республикамизнинг қурилиш саноатининг равнақ топишига хизмат қилмоқдалар.

Ўзбекистон қурилиш саноатидаги энг катта воқеа ҳисобланувчи UzBuild 2006 кўргазмаси хорижий компаниялар маҳсулоти билан танишиш ва ўзаро тажриба алмашиш имконини ҳам беради. Таъкидланишича, мазкур кўргазма қатнашчиларининг қарийб 70 фоизи хорижий компаниялардир. Улар орасида Австрия, Белгия, Буюк Британия, Германия, Россия, Хитой, Финландия, Чехия, Швеция каби 17 давлатдан келган соҳа етакчилари кўпчиликни ташкил этади.

UzBuild кўргазмаси бир неча йўналишда иш олиб боради. Уларга қурилиш ва пардозлаш материаллари, иситиш, ҳавони алмаштириш ва совутиш тизимлари, қурилиш техникаси ва ускуналари, деразалар, эшиклар, витражлар, сантехника, керамика, пардоз тоши, лаклар ва бўёқлар, сауналар, ҳаммомлар ва ҳовузлар, электр ёритиш ускуналари, қоплаш материаллари, пол қопламалари, ойна ва фасадлар, интерьер ва дизайн ҳамда меъморчилик ва лойиҳалаш кабилар киради.

Кўргазма 4 мартгача давом этади.

Гулшан ЮСУПОВА.

2005 ЙИЛДА ЎЗРТХБДА 4,4 МИНГ ТОННАДАН КЎПРОҚ РАНГЛИ МЕТАЛЛ СОТИЛДИ

Ўзбекистон Республика товар-хом ашё биржасида (ЎзРТХБ) рангли металлар сотиш ҳажми 2005 йилда 2004 йилдагига қараганда 31,5 фоиз кўпайиб, 13,976 млрд. сўмликни ташкил қилди, деб хабар берди ЎзРТХБ ахборот-таҳлил бўлими.

Биржада рангли металларни натурал ҳолда сотиш 9,73 фоиз кўпайиб, 4411 тоннага етди. Шу билан бирга, сотилган металларнинг 90 фоизга яқини, 2004 йилда бўлганидек, мис ҳиссасига тўғри келди.

ЎзРТХБда катод миснинг котировкалари 2005 йил мобайнида 57,7 фоиз, шу жумладан декабр ойида 5,99 фоиз ўсди ва 2006 йил 1 январга келиб, бир тоннасига 5,408 млн. сўмга, юмалоқланган мис котировкалари тегишли равишда 58,5 фоиз ва 5,85 фоиз ўсиб, тоннасига 5,611 млн. сўмга етди.

ЎзРТХБда сотилган рангли металларнинг деярли ҳаммаси дунё бўйича энг йирик кончилик ва қайта ишлаш комплексларидан бири бўлган Олмалиқ кон-металлургия комбинати ҳиссасига тўғри келади. Шунингдек, комбинат республикада кумушнинг тахминан 90 фоизини ва олтиннинг 20 фоизини ишлаб чиқармоқда.

2005 йилда Олмалиқ КМКда мис ишлаб чиқаришнинг ўсиш суръати 110,9 фоизни ташкил этди, тайёр маҳсулот ҳажмининг 90 фоизи ўз хом ашёсидан ишлаб чиқарилган мисга тўғри келди. Кумуш ишлаб чиқариш 3,6 фоиз, олтин ишлаб чиқариш 3,9 фоиз ўсди.

Олмалиқ КМК маҳсулотини экспорт қилиш ҳажми 2005 йилда 2004 йилдагига қараганда 44 фоиз кўпайиб, 308,9 млн. сўмликни ташкил этди. Комбинат экспортга етказиб берган маҳсулот улуши унинг умумий ишлаб чиқариш ҳажмида 60 фоизни, мис ишлаб чиқариш умумий ҳажмида 91,8 фоизни ташкил қилди.

"Туркистон-пресс" НАА.

ПУЛ ЖЎНАТИШ ТИЗИМЛАРИ ХАЛҚАРО АССОЦИАЦИЯСИ ИШГА КИРИШДИ

Юнистрим пул жўнатиш тизими ташаббуси билан 2005 йил октябр ойида Лондон шаҳрида "Глобал истеъмол пул жўнатмалари" конференциясида IAMTN ассоциациясини тузиш ҳақидаги қарор қабул қилинган эди.

Ассоциация бутун дунёдаги пул жўнатмалари бозорининг етакчи иштирокчиларини бирлаштиради. Ҳозирги пайтда унга Western Union, Travelex, Юнистрим (Юниструм банкининг пул жўнатиш тизими), City Forex, Earthport, EuroGiro, Chequepoint ва Буюк Британия Пул жўнатмалари ассоциацияси, шунингдек бир қатор йирик банклар, шу жумладан Standart and Chartered Bank, Хитой Банки, Халқаро Балтия банки ва Ҳиндистон Банки кирган.

Глобал пул жўнатмалари бозорининг аҳамиятини ошириш, унинг янада жўшқин ривожланишини таъминлаш ва маблағлар "ҳалоллаб" олинишига биргаликда қаршилик кўрсатиш ассоциациянинг асосий вазифалари жумласига киради.

Ягона халқаро ассоциация тузиш зарурлиги пул жўнатмаларининг аҳамияти ўсиб бораётганлиги ва глобаллашаётганлиги муносабати билан бозорнинг профессионал иштирокчилари томонидан бир неча бор айтилган эди.

Биргина хусусий шахслар томонидан дунёнинг турли мамлакатларига ҳар йили жўнатилаётган маблағлар ҳажми жуда катта – 450 млрд. АҚШ доллари ни ташкил этаётганига қарамай, пул жўнатмалари бозори яқин вақтгача етарли даражада баҳоланмас эди. Жаҳон банкининг охирги маърузаси эълон қилинганидан кейингина вазият ўзгарди. Ушбу маърузада пул жўнатмалари, айниқса, ривожланаётган мамлакатларда иқтисодий ривожланишнинг муҳим омили деб тан олинади.

Юниаструм банкининг президенти ва Юнистрим бошқаруви раиси Гагик Закарян IAMTN раиси бўлди.

ПОЧТА WESTERN UNION АГЕНТИГА АЙЛАНАДИ

Энг йирик халқаро пул жўнатмалари тизими Western Union "Почта России" билан ҳамкорлик қилишга келишиб олганлигини маълум қилди. Шундай қилиб, вужудга келган альянс билан Россиянинг пул жўнатмалари бозорида ҳеч ким рақобатлаша олмайди.

Расмий пресс-релизда Western Unionнинг "қизи" — "Вестерн Юнион ДП Восток" компанияси "Почта России" билан унинг тармоқларида ўз халқаро хизматларини кўрсатиш ҳақида битим имзолаганлиги айтилади. Шартномага кўра "Почта России"нинг деярли 2,5 мингта бўлимида Western Union тизими бўйича узоқ хориж мамлакатларига жўнатмаларни расмийлаштириш мумкин бўлади. Шу вақтга қадар "Почта России" бирорта ҳам пул жўнатиш тизими билан ҳамкорлик қилмасдан, ўзининг "Киберденьги" тизимини ривожлантириб келди. Western Union билан агентлик шартномаси бозорнинг барча иштирокчилари учун мутлақо кутилмаган ҳодиса бўлди, чунки энди "сотиш нуқталарининг сони бўйича Россиянинг пул жўнатиш тизимлари Western Unionни қувиб етиши жуда қийин бўлади", - деб ҳисоблайди Импэксбанк ("Бистрая почта" пул жўнатиш тизими) савдони молиялаш ва банклараро алоқалар департаменти директорининг ўринбосари Алексей Абрамейцев. Ушбу шартнома имзоланганидан кейин Western Unionга хизмат кўрсатувчи Россия пунктларининг сони 6,5 мингтага етади, ҳолбуки Россиянинг қолган пул жўнатиш тизимларида бу рақам камдан-кам ҳолларда 2 мингдан ошади. Айни вақтда"Почта России" Western Union орқали узоқ хорижга чиқиш имконига эга бўлди ва, шу тариқа, вужудга келган альянс билан Россиянинг пул жўнатмалари бозорида рақобатчилик қилиш жуда қийин бўлади.

VISA ЯНГИЛАНДИ

VISA компанияси охирги 20 йилда биринчи марта ребрэндингга қарор қилди ва кредит карталари ишлаб чиқарувчининг расмий слоганини алмаштиришини эълон қилди. "It's Ewerywhere You Want to Be" ("Сиз қаерда бўлманг") ўрнига "Life takes Visa" ("Ҳаёт VISAни қабул қилади") деган сўзлар пайдо бўлади.

Компаниянинг мақсадига кўра, янги слоган Visa карталари бўйича тўлов усули дунёда ҳаммадан кўп тарқалганлигини акс эттиради.

Янги реклама кампанияси Турин шаҳрида Олимпия ўйинлари очилган кунда бошланди ва бутун Олимпиада даврида давом этди. "Кўпгина одамлар Visaнинг нимасидир янги эканлигини ўз кўзлари билан кўрадилар", - деб ҳисоблайди Visa USA вице-президенти Сюзанн Лионс. Visa анъанага кўра, футбол Суперкубогидаги рекламага сарфлайдиган пулни янги брэндни тарғиб қилишга йўналтирди. Ҳар йили Visa ушбу турнирда реклама берарди, лекин бу йил ундан воз кечди.

"Life takes Visa"ни Omnicom Group реклама компаниясининг мутахассислари таклиф қилишди. Слоган бундан бир неча йил аввал ўйлаб топилган, аммо фақат Лотин Америкаси мамлакатларидаги рекламадагина ишлатилиб келинаётган эди.

Экспертларнинг фикрича, ребрэндинг Visaга зарур эди, чунки унинг карталари жозибадорликда асосий рақиб бўлмиш Master Card карталаридан анча орқада эди. Master Cardнинг "Сотиб олиш мумкин бўлмаган нарсалар бор. Қолган нарсалар учун Master Card мавжуд" деган слогани "Сиз қаерда бўлманг" деган слоганга қараганда муваффақиятли эди.

Ахборот ва статистика бўлими томонидан чет эл матбуоти материаллари асосида тайёрланди.

БАНК АХБОРОТНОМАСИ
АХБОРОТ–ТАҲЛИЛИЙ ГАЗЕТА
МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Марказий банки
Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети
«Moliya yangiliklari agentligi» МЧЖ
Тадбиркорликни ахборот билан қўллаб-қувватлаш "Заковат" ижтимоий жамғармаси

ТАҲРИР КЕНГАШИ:
Файзулла Муллажонов (Таҳрир Кенгашининг раиси),
Ашур Қодиров (Таҳрир Кенгашининг раис ўринбосари),
Равшан Охунов (Таҳрир Кенгашининг масъул котиби),
Раҳмон Каримов
Абдураҳмат Боймуротов
Баҳодир Хўжаев
Михаил Перпер
БОШ МУҲАРРИР
Шавкат Назаров

БОСИШГА ТАЙЁРЛОВЧИ:
«Moliya yangiliklari agentligi» МЧЖ
АХБОРОТ ХИЗМАТИ КЎРСАТУВЧИЛАР:
ЎзА, «Туркистон-пресс» НАА, «Иқтисодиёт ахборот агентлиги», «Бухоро-пресс» АА.
Реклама ва эълонлар учун 137-23-71 телефони орқали мурожаат қилинг.
ТАҲРИРИЯТ МАНЗИЛИ:
700000, Тошкент, Пушкин кўчаси, 59-уй.
e-mail: bankingnews@tshtt.uz

Босилган материаллар муаллифларининг нуқтаи назари таҳририятнинг нуқтаи назарига мос келмаслиги мумкин. Рекламаларнинг мазмуни учун реклама берувчиларнинг ўзлари масъулдир.
Таҳририятнинг ёзма розилиги бўлганидагина, "БА"да эълон қилинган материалларни кўчириб босишга ижозат берилади.
Қўлёзмалар тақриз қилинмайди ва қайтарилмайди.
Ⓣ Материал тижорат асосида чоп этилмоқда.

Газета Ўзбекистон матбуот ва ахборот агентлигида 137-тартиб рақами билан рўйхатга олинган.
Буюртма № Г-503
Тираж 8513 нусха.
Босишга рухсат этилди 28.02.2006 й.
Газета таҳририят ускуналарида саҳифаланди. «Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: Буюк Турон кўчаси, 41-уй.
Босишга топширилди 1.03.2006. й. 9.00. 1 2 3 4 6